

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt „Kompetencje plus”
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

**Projekt konkursowy pt. „Kompetencje plus”,
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
Działanie 2.5. Skuteczna pomoc społeczna, współfinansowany ze środków Europejskiego
Funduszu Społecznego.**

Nr umowy: POWR.02.05.00-00-0361/19-00 z dnia 12.02.2020 r.

Program Dostępność Plus

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielce 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt „Kompetencje plus”
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykonawca:

Centrum Szkoleniowo-Terapeutyczne SELF T. Kobyłański, M. Mołoń s.c.
ul. Unii Lubelskiej 6/8, 35-016 Rzeszów

Cel szkolenia:

Celem szkolenia jest omówienie tematu „Program Dostępność Plus”.

Adresaci szkolenia:

Szkolenie przeznaczone jest dla osób, które są pracownikami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Forma realizacji szkolenia:

Szkolenie prowadzone będzie w grupie, ma charakter wykładu. Podczas szkolenia zostanie wykorzystana prezentacja multimedialna.

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Program Dostępność Plus jest kompleksowy. Dotyka bardzo wielu ważnych sfer życia obywateli – nas wszystkich, ale zwłaszcza pomyślany jest dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami. Pamiętajmy, że takich osób jest wokół nas wiele. Ważna jest otwartość na drugiego człowieka oraz jego potrzeby.

Program Dostępność Plus jest programem rządowym, przyjętym uchwałą Rady Ministrów. Ze względu na intencjonalnie ogólne i przyjazne w formie dla każdego obywatela zapisy tego dokumentu, nie zawiera on wielu rozwiązań szczegółowych, implementacyjnych, które zostaną opracowane i ujęte w osobnym dokumencie, służącym do praktycznego wdrażania Programu. Dokumentem tym będzie synteza okresowych Planów Wdrażania Działania, przygotowanych przez koordynatorów poszczególnych Działań w Programie.

Czym jest dostępność?

Dostępność to właściwość środowiska (przestrzeni fizycznej, rzeczywistości cyfrowej, systemów informacyjno-komunikacyjnych, produktów, usług), która pozwala osobom z trudnościami funkcjonalnymi (fizycznymi, poznawczymi) na korzystanie z niego na zasadzie równości z innymi. Dostępność jest dla wielu osób warunkiem prowadzenia niezależnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym kraju, społeczności lokalnej, szkoły czy miejsca pracy.

Dostępność może być zapewniona głównie dzięki zastosowaniu dla nowych inwestycji uniwersalnego projektowania, którego celem jest ułatwienie życia wszystkim członkom społeczeństwa, w tym osobom z niepełnosprawnościami. Dostępność to także usuwanie istniejących barier poprzez racjonalne usprawnienia, w tym technologie kompensacyjne i asystujące. Zapewnianie dostępności – czy inaczej udostępnianie – gwarantuje dotarcie do szerszej grupy odbiorców, otwarcie na nowych użytkowników, klientów, gości, zwiększając rozpoznawalność i aktywność na rynku konsumenckim.

Kogo dotyczy dostępność?

Dostępność dotyczy nas wszystkich, ale w codziennym życiu jej brak jest dostrzegany głównie przez osoby o szczególnych potrzebach, w tym indywidualnych, wynikających z braku pełnej sprawności. Dostępność dotyczy w szczególności:

- osób na wózkach inwalidzkich, poruszających się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się;
- osób niewidomych i słabo widzących;
- osób głuchych i słabo słyszających;
- osób głuchoniewidomych;
- osób z niepełnosprawnościami psychicznymi i intelektualnymi;
- osób starszych i osłabionych chorobami;
- kobiet w ciąży;
- osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi;
- osób mających trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego);
- osób o nietypowym wzroście (w tym również dzieci);
- osób z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

O programie

Program Dostępność Plus to pierwsze i kompleksowe ujęcie tematyki dostępności w Polsce. Jego celem jest zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach. Koncentruje się na dostosowaniu przestrzeni publicznej, architektury, transportu i produktów do wymagań wszystkich obywateli.

Jak program przyczyni się do poprawy dostępności?

Wymiary strategiczne

Program Dostępność Plus zakłada dwutorowe oddziaływanie na stan dostępności w Polsce. **Pierwszym, strategicznym wymiarem jest trwale włączenie problematyki dostępności do wszystkich polityk publicznych, do praktyki planowania, realizacji i oceny funkcjonowania państwa.**

Zostanie to osiągnięte poprzez:

Po pierwsze

wprowadzenie przepisów prawnych (standardów dostępności), które zagwarantują dostępność w prowadzeniu inwestycji budowlanych, zakupie odpowiednio przygotowanych środków transportu, oznaczaniu tras i przestrzeni publicznej, usług czy realizacji zadań z wykorzystaniem środków publicznych (na przykład dostępne strony internetowe, druki, formularze).

Wymaga to skoordynowanego podejścia w różnych sektorach i spojrzenia na tę problematykę „z lotu ptaka”. Skoordynowana polityka zapewniania dostępności musi mieć charakter partycypacyjny – włączający wszystkie podmioty i środowiska w przygotowanie, dostarczanie i weryfikację dostępnych produktów i usług powszechnych.

W rezultacie tych działań, kwestia dostępności stanie się integralnym, trwałym i istotnym elementem różnych polityk publicznych. Oznacza to, że każde nowo podejmowane działanie, każdy nowo zakupiony środek transportu czy każdy nowo oddawany do użytku budynek publiczny i wielorodzinny budynek mieszkalny będzie spełniał wymagania dostępności, służąc wszystkim użytkownikom.

Po drugie

Inwestycje w wiedzę, kompetencje i umiejętności w zakresie dostępności dla kreatorów rzeczywistości społecznej. Dotyczy to w szczególności architektów, urbanistów, inżynierów, programistów, pracowników nadzoru budowlanego, projektantów i przedstawicieli wielu innych zawodów, którzy będą tworzyć i modernizować nasze otoczenie przez kolejne dziesięciolecia.

Po trzecie

stworzenie lepszych możliwości rozwoju nowych technologii asystujących, kompensacyjnych czy rozwoju produktów i usług opartych na zasadzie uniwersalnego projektowania. W konsekwencji doprowadzi to do rozwoju modeli biznesowych opartych o przewagę konkurencyjną jaką jest zapewnienie dostępności i poszerzenie grupy klientów czy użytkowników danego produktu lub usługi.

Drugim wymiarem działań zaplanowanych w Programie są inwestycje (budowlane, transportowe, technologiczne) w istniejące budynki użyteczności publicznej i zasoby mieszkaniowe wielorodzinne, przestrzeń, środki transportu, strony internetowe czy usługi charakterze powszechnym. W formie konkursów na dofinansowanie likwidacji barier, między innymi szkoły, dworce, przystanki, biblioteki, przychodnie i szpitale staną się bardziej dostępne. Obecność środków rozwojowych z funduszy europejskich stanowi tu dodatkowe ułatwienie i źródło finansowania wielu nowych inwestycji i modernizacji.

Kto zrealizuje ten program?

Idea dostępności jest uniwersalna i powinna zostać upowszechniona wśród wszystkich podmiotów zaangażowanych w kreowanie i realizację rzeczywistości społecznej. Program Dostępność Plus jest inicjatywą rządową, której realizacja spoczywa przede wszystkim na barkach całej Rady Ministrów. Jego koordynacja będzie prowadzona przez ministra właściwego ds. inwestycji i rozwoju, ale wiele działań zależy od aktywności i zaangażowania poszczególnych resortów, odpowiedzialnych za prowadzenie określonych polityk publicznych.

Ze względu na fakt, że zmiany w zakresie dostępności konieczne są w sferach codziennego funkcjonowania każdego obywatela, poprawa jakości infrastruktury, komunikacji czy transportu będzie możliwa przede wszystkim dzięki zaangażowaniu konkretnych samorządów, wóldarzy miast i miasteczek czy przedsiębiorców, 14 odpowiedzialnych za świadczenie określonego rodzaju usług o charakterze publicznym bądź powszechnym. Również przedsiębiorcy, jako faktyczni dostawcy określonych produktów czy usług nie mogą pozostać obojętni na kwestie dostępności i kierowania swojej oferty do jak najszerszej grupy klientów, potencjalnych odbiorców.

Jednocześnie poprawa dostępności nie może się odbyć bez głosu osób najbardziej zainteresowanych – beneficjentów Programu. To właśnie doświadczenie, wiedza i kompetencje osób indywidualnych i ich przedstawicieli – stowarzyszeń, związków czy fundacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami czy seniorów stanowiąc będzie istotny zasób dla realizacji Programu. Wszystkie Działania zaplanowane w Programie powinny zostać zrealizowane z udziałem lub przy zaangażowaniu i współpracy z organizacjami pozarządowymi – również poprzez zlecenie im w trybie konkursowym określonych zadań do realizacji.

Program Dostępność Plus:

- jest **dla wszystkich**, w tym szczególnie dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,
- wymaga **wspólnego wysiłku** – współpracy rządu, organizacji pozarządowych, samorządu i obywateli,
- jest zaplanowany na wiele lat, **zmiany wymagają czasu**, ale też zmieniające się społeczeństwo będzie tych zmian coraz bardziej potrzebować,
- jest **kompleksowy**, dotyka bardzo wielu ważnych sfer życia obywateli,
- **nie generuje nowych kosztów**, udoskonala już zaplanowane inwestycje,
- powstał przy znaczącym współudziale środowiska osób z niepełnosprawnościami.

8 wspieranych obszarów :

Architektura

Poprawa dostępności bloków, mieszkań, instytucji publicznych i otaczającej nas przestrzeni. Wszystkie nowe inwestycje budowlane będą spełniać warunki dostępności. Będą projektowane tak, aby każdy mógł z łatwością z nich korzystać. Dla istniejących budynków, pojawią się nowe możliwości ich modernizacji (na przykład montaż barierek, podjazdów, dźwigów, lekko otwierających się drzwi czy automatycznego oświetlenia).

DZIAŁANIE 1. Budynki bez barier

Celem Działania jest poprawa dostępności budynków mieszkalnictwa wielorodzinnego. W przypadku nowo budowanych inwestycji mieszkaniowych, lokale będą projektowane na zasadzie uniwersalności warunków technicznych i będą uwzględniać rozwiązania łatwo adaptowalne do zmieniających się potrzeb różnych użytkowników. W tym celu zostaną wprowadzone odpowiednie zmiany w prawie budowlanym – zostaną określone standardy dostępności.

Działania związane z projektowaniem odbywać się powinny w kilku płaszczyznach:

a) Uniwersalność rozwiązań (na przykład brak schodów, wygodne poręcze, bezprogowe rozwiązania, odpowiednia wielkość pomieszczeń, umieszczanie włączników na wysokości umożliwiającej korzystanie z nich przez osoby na wózkach, dzieci, osoby starsze, stosowanie czujników sensorycznych do automatycznej obsługi funkcji mieszkaniowych). W ramach Programu przygotowany zostanie model dostępnego mieszkania z zastosowaniem rozwiązań uniwersalnych, zgodnie z opracowanym standardem. Możliwość adaptacji mieszkań do zmieniających się potrzeb użytkowników (na przykład stosowanie ścian umożliwiających późniejszy demontaż; stosowanie wideofonów z wyczuwalnymi przyciskami zamiast domofonów oraz wizualnej, a nie tylko głosowej informacji o otwieraniu drzwi; stosowanie szerszych nadproży w drzwiach łazienkowych w celu umożliwienia ich późniejszego przesunięcia).

b) W zależności od możliwości gminy, wybór lokalizacji zapewniający łatwy dostęp do podstawowych usług oraz możliwość integracji społecznej (handel, opieka zdrowotna, komunikacja miejska, kościoły, tereny zielone).

Działanie zakłada także uruchomienie programu dla samorządów terytorialnych, wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych i towarzystw budownictwa społecznego, który umożliwi poprawę dostępności architektonicznej i komunikacyjnej części wspólnej budynku (na przykład montaż udźwiękowionej windy z napisami brajlowskimi, obniżenie pierwszego przystanku windy do poziomu gruntu z wykorzystaniem nieużytkowanych pomieszczeń przeznaczonych pierwotnie do zbiórki śmieci, wymiana domofonów na wideofony z zapewnionymi wyczuwalnymi przyciskami, podjazdy zamiast schodów, informacja dźwiękowa, wizualna, dotykowa) oraz usuwania barier na osiedlach mieszkaniowych. Działanie obejmie także dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych w istniejącym zasobie mieszkaniowym (na przykład budowa pochylni, poręczy i uchwytów, dostępność łazienki i WC oraz mebli kuchennych).

W przypadku występowania barier architektonicznych, których usunięcie ze względu na koszty czy możliwości architektoniczne nie jest uzasadnione, będzie istniała możliwość dofinansowania do zamiany mieszkania na bardziej dostępne – zarówno w zakresie barier architektonicznych, jak i oprzyrządowania odpowiedniego do rodzaju niepełnosprawności. Wprowadzone zostaną odpowiednie zmiany legislacyjne, aby zadanie było możliwe do dofinansowania ze środków PFRON.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MiiR

Podmioty współpracujące: PFRON, Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki, MRPiPS, samorządy, inwestorzy, deweloperzy, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 2. 100 gmin bez barier

W życiu codziennym dostępność różnych miejsc w przestrzeni publicznej, z których korzystamy każdego dnia – na przykład chodniki, skwery, place, szkoła, przedszkole, park, przejście podziemne, przystanek autobusowy – jest jednym z fundamentalnych elementów przyjaznego otoczenia. Przykładami rozwiązań zapewniających dostępność przestrzeni są przejścia dla pieszych, żłobione płyty chodnikowe z wypustkami i obniżonym krawężnikiem na szerokość wózka inwalidzkiego czy sygnały dźwiękowe przy sygnalizacji świetlnej.

Działanie zakłada przeprowadzenie konkursu, w którym wybrane gminy otrzymają doradztwo w oparciu o przeprowadzone audyty przestrzeni miejskich lub badania, a następnie opracowane zostaną indywidualne plany poprawy ich dostępności. Działanie to będzie realizowane wspólnie z mieszkańcami, tak aby jak najlepiej zidentyfikować bariery i potrzeby. Przewiduje się preferencje dla małych miast, gmin i obszarów wiejskich. Po opracowaniu planów dla 100 gmin, w oparciu o instrumenty grantowe i pożyczkowe bariery te będą mogły zostać usunięte.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MIiR

Podmioty współpracujące: samorządy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 3. Służby architektoniczno-budowlane wrażliwe na dostępność

Nawet najlepiej napisane akty prawa nie staną się rzeczywistością, jeśli nie będą konsekwentnie stosowane. Słabe stosowanie przepisów, ich nieprzestrzeganie oraz zbyt swobodne interpretowanie nie mogą w przypadku dostępności stać się utrwaloną praktyką. Warunkiem ich skuteczności jest wprowadzenie mechanizmów kontrolnych, gwarantujących dostępność nowych obiektów i przestrzeni. Zostaną opracowane procedury postępowania służb w zakresie weryfikacji dostępności na etapie planowania inwestycji (tworzenia zapisów oraz wymagań zamówienia publicznego), projektowania, wykonywania i nadzoru nad inwestycjami. Warunkiem skutecznego zastosowania architektonicznych standardów dostępności jest przygotowanie organów administracji architektoniczno-budowlanej (kadry planowania przestrzennego, w tym pracownicy gmin biorących udział w postępowaniu o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu oraz opracowujący projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, służby konserwatorskie, pracownicy organów administracji architektoniczno-budowlanej, inżynierowie budownictwa, infrastruktury, drogownictwa, projektanci i architekci, a w kolejności także zarządców i administratorów obiektów) do skutecznego projektowania, wykonywania i nadzoru nad inwestycjami, również w zakresie ich dostępności. W tym celu przewiduje się szkolenia z praktycznego stosowania zasad projektowania uniwersalnego w budynkach i ich otoczeniu oraz podnoszenia wiedzy i świadomości na temat potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Aby uwrażliwić na dostępność inwestorów, przewiduje się uruchomienie dla nich przez służby nadzoru budowlanego usług doradczych i konsultacyjnych. Opracowane zostaną procedury postępowania służb w zakresie weryfikacji dostępności przed (etap projektowania i zatwierdzania projektu), w trakcie i po zakończeniu inwestycji (odbior). Dotyczy to na przykład uwzględnienia dostępności w lokalnych planach zagospodarowania przestrzennego, wydawanych pozwoleń na budowę czy użytkowanie obiektów. Uregulowany zostanie także sposób postępowania wobec inwestycji, które nie spełnią standardów dostępności – na przykład w drodze pozwoleń częściowych lub czasowych z obowiązkiem naprawienia uchybień.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: MIiR

Podmioty współpracujące: GUNB, Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki, powiatowe inspektoraty nadzoru budowlanego, samorządy, architekci i planiści, organizacje pozarządowe.

Oczekiwane rezultaty:

- Dostępne nowo budowane budynki użyteczności publicznej i mieszkalnictwa wielorodzinnego;
- 100 gmin, w których poprawiono jakość przestrzeni publicznej (likwidacja barier);
- 5 000 osób przeszkolonych z praktycznego stosowania zasad dostępności w budynkach użyteczności publicznej i ich otoczeniu;
- 900 dostosowanych budynków wielorodzinnych.

Budżet: 510 mln zł

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Transport

Wszystkie nowo zakupione autobusy, tramwaje i pociągi będą dostępne dla osób o szczególnych potrzebach. Działania dotyczą nie tylko pojazdów, ale również całej infrastruktury okołotransportowej. Planuje się sukcesywne modernizowanie dworców, przystanków, zajezdni, poczekalni, peronów i węzłów przesiadkowych.

DZIAŁANIE 4. Dostępny transport kolejowy

Warunki świadczenia usług transportu kolejowego zostały już kilka lat temu określone przez Komisję Europejską w postaci rozporządzenia (TSI PRM) nr 1300/2014/EU. Rozporządzenie stanowi jak musi wyglądać infrastruktura i tabor kolejowy w krajach Unii Europejskiej pod kątem zapewnienia ich dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i osób o ograniczonej mobilności. Rozporządzenie weszło w życie od 1 stycznia 2015 roku i ma zastosowanie dla nowego taboru i nowo powstającej infrastruktury. Konieczne jest opracowanie Krajowego Planu Wdrożenia (KPW) tego rozporządzenia.

Realizacja KPW TSI PRM pozwoli na uzyskanie faktycznej poprawy dostępności w odniesieniu do:

- dworców kolejowych – co najmniej 46%;
- peronów – co najmniej połowa (35 % peronów będzie posiadało oznaczenia dotykowe i ścieżki prowadzące dla osób niewidomych);
- kolejowego taboru przewozowego (wielkość uśredniona dla wszystkich rodzajów taboru wykorzystywanego w przewozach osób) – 35%.

Przewiduje się, że równoległe do wskazanych w KPW TSI PRM działań, zostaną opracowane:

- strategię dostępu do infrastruktury pasażerskiej wszystkim osobom z niepełnosprawnościami i osobom o możliwości poruszania się wraz z przepisami ruchowymi dla każdej stacji pasażerskiej i wdrożone poprzez odpowiednie procedury i szkolenia personelu;
- strategię przewoźników kolejowych określającą dostęp do taboru przewozowego przez cały czas jego pracy i wdrożone przez odpowiednie procedury i szkolenie personelu pokładowego;
- zasady tworzenia map dotykowych (planów tyflograficznych) stacji pasażerskich dla podróżnych niewidomych tak, aby według jednego wzoru było możliwe ich wykonanie dla tych obiektów.

Okres realizacji: od połowy 2018 roku

Koordynator: MI

Podmioty współpracujące: UTK, PKP S.A., PKP PLK, samorządy, przewoźnicy kolejowi, producenci i projektanci taboru kolejowego administratorzy i zarządcy infrastruktury transportowej tworzącej wraz z transportem kolejowym multimodalny węzeł przesiadkowy.

DZIAŁANIE 5. Remont i przebudowa 200 stacji pasażerskich

Celem Działania będzie eliminacja barier architektonicznych istniejącej infrastruktury kolejowej, dla której podejmowane będą prace modernizacyjne lub remontowe. Wszystkie przeprowadzane modernizacje będą skutkować dostosowaniem do wymogów dostępności. W świetle wymagań TSI PRM, odnośnie podsystemu „Infrastruktura” prace adaptacyjne związane z dostępnością będą dotyczyć stworzenia zasad standaryzacji infrastruktury składających się z jednolitych, porównywalnych, integralnych i zapewniających bezpieczeństwo elementów między innymi: parkingów i przystanków transportu publicznego, tras dojścia wolnych od przeszkód, drzwi i wejść, posadzek, sygnalizacji przeszkód przezroczystych, toalet i stanowisk przewijania dzieci, mebli i urządzeń wolnostojących, kas

i automatów biletowych, punktów informacyjnych i punktów obsługi klienta, oświetlenia, informacji wizualnych: jednolitych i zapewniających bezpieczeństwo tablic i planów tyflograficznych dla osób niewidomych i słabo widzących, drogowskazów, piktogramów, informacji drukowanej lub dynamicznej. Zgodnie z danymi z września 2017 roku na sieci kolejowej Polski znajduje się obecnie 639 czynnych dworców kolejowych, z czego 586 jest zarządzanych przez PKP S.A. Usuwanie barier w zakresie dostępności infrastruktury dworców, stacji pasażerskich i przystanków osobowych będzie realizowane poprzez odnowę lub modernizację istniejących, a także budowę nowych obiektów. Podejmowane działania inwestycyjne w pierwszej kolejności będą dotyczyć tych obiektów, które są:

- zlokalizowane na liniach kolejowych wchodzących w układ Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T; ważnymi węzłami przesiadkowymi wymienionymi w „Planie zrównoważonego rozwoju transportu publicznego transportu zbiorowego w zakresie sieci komunikacyjnej w zakresie międzywojewódzkich i międzynarodowych przewozów pasażerskich w transporcie kolejowym”;
- wymienione w planach transportowych marszałków województw, wykonujących zadania organizatora publicznego transportu zbiorowego w wojewódzkich przewozach pasażerskich;
- położone w miejscowościach o charakterze turystycznym i sanatoryjno-uzdrowiskowym, zgłaszane do procesu dostosowawczego przez instytucje i organizacje zrzeszające osoby z niepełnosprawnościami.

Zaplanowano także opracowanie wytycznych architektonicznych dla multimodalnych węzłów przesiadkowych – wspólnego dokumentu dla wszystkich zarządców obiektów wchodzących w tzw. węzły przesiadkowe. Celem jest uniknięcie sytuacji, w której stacja pasażerska (perony, drogi dojścia oraz dworzec) jest dostępna dla osób o szczególnych potrzebach, a parking, przystanek autobusowy, drogi dojścia do terenu kolejowego pozostają niedostosowane.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: MI

Podmioty współpracujące: UTK, PKP S.A., PKP PLK, JST, samorządy, zarządcy dworców, służby konserwatorskie, architekci i planiści, administratorzy i zarządcy infrastruktury transportowej tworzącej wraz z transportem kolejowym multimodalny węzeł przesiadkowy, organizacje pozarządowe.

DZIAŁANIE 6. Dostępny transport zbiorowy

Celem Działania jest poprawa stopnia dostępności taboru pasażerskiego w transporcie publicznym (autobusowym i tramwajowym) poprzez wymianę (zakup) taboru na w pełni dostępny oraz modernizację taboru aktualnie użytkowanego. W przypadku środków transportu miejskiego (autobusowego, tramwajowego, trolejbusowego), transportu zbiorowego samochodowego (busy, autobusy, autokary) w obecnym stanie prawnym nie istnieją w Polsce ogólne normy techniczne i organizacyjne regulujące dostępność. Częściowo są one zapewniane przez normy określone indywidualnie przez każdego z przewoźników lub władze lokalne sprawujące nadzór nad miejskim transportem zbiorowym. Poprawa stopnia 33 dostępności tej części rynku usług transportowych będzie określona legislacyjnie na poziomie prawodawstwa krajowego. W tym celu opracowana zostanie ekspertyza wskazująca standardy techniczne dla różnych środków transportu, a następnie standardy zostaną wprowadzone w życie, jako obligatoryjne poprzez przepisy prawne. Pozwoli to na zapewnienie technicznej dostępności (na przykład niskopodłogowe, komunikaty głosowe o kierunku jazdy i numerze linii, wewnętrzne z nazwami przystanków, sygnały wizualne, drzwi otwierające się automatycznie lub przez kierowcę, poręcz przy każdym drzwiach) wszystkich kupowanych środków transportu od dnia wejścia w życie przepisów prawnych oraz wprowadzenie odpowiedniego okresu przejściowego na zapewnienie dostępności lub wycofanie z użytku taboru obecnie użytkowanego. Jak wynika z Ekspertyzy w zakresie dostępności kolejowych obiektów obsługi podróżnych z niepełnosprawnościami oraz ograniczoną możliwością poruszania, opracowanej na zlecenie UTK, obowiązujące aktualnie przepisy prawa w sposób istotny ograniczają możliwości budowy nowych, zintegrowanych węzłów przesiadkowych, a takie właśnie

obiekty wpływają na stopień dostępności transportu dla osób z niepełnosprawnością – nie tylko kolejowego, ale również autobusowego (dalekobieżnego), systemów transportowych miejskiej komunikacji publicznej czy transportu samochodowego. Z przywołanego dokumentu wynika między innymi, że w obliczu braku czytelnych uwarunkowań prawnych, tego typu inwestycje wymagają przede wszystkim dobrej woli współdziałania ze strony kolei, gmin, powiatów, województw, operatorów i organizatorów transportu zbiorowego. Usunięcie opisanych barier i uproszczenie zasad budowy zintegrowanych węzłów przesiadkowych w Polsce będzie jednym z zadań realizowanych w ramach Programu.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MI

Podmioty współpracujące: samorządy, przewoźnicy miejscy i międzymiastowi, producenci i projektanci środków transportu, UTK

DZIAŁANIE 7. Szkolenia dla pracowników sektora transportu

Warunkiem skutecznego zastosowania standardów dostępności w transporcie jest przygotowanie personelu i obsługi do ich zastosowania. W tym celu przewiduje się opracowanie i sfinansowanie realizacji jednolitego programu szkolenia z zakresu praktycznego stosowania zasad dostępności wobec pasażerów o szczególnych potrzebach między innymi dla służb technicznych i drużyn konduktorskich, pracowników przewoźników autobusowych, zakładów transportowych. Nierzadko tylko obecność drugiego człowieka i asysta osobista umożliwi w pełni pokonanie wszystkich występujących barier. Ważne, aby osoby o szczególnych potrzebach nie musiały podróżować z asystentem, ale mogły liczyć na pomoc pracowników i personelu przewoźników czy zarządców obiektów transportowych.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MI

Podmioty współpracujące: samorządy, przewoźnicy miejscy i międzymiastowi, organizacje pozarządowe.

DZIAŁANIE 8. Transportowa aplikacja mobilna

Pełna informacja o warunkach realizacji usługi transportowej jest dla wielu osób o szczególnych potrzebach kluczowa do podejmowania decyzji o wyborze środka transportu czy trasy dojazdu. Aktualnie brakuje wspólnego dla wszystkich podmiotów kolejowych czy autobusowych standardu publikacji informacji oraz rozwiązania mobilnego (e-narzędzia), które umożliwiłoby osobom z niepełnosprawnościami dokonywanie zgłoszeń dotyczących pomocy w zakresie bieżącego wsparcia w procesie całej podróży. Konieczne jest także wdrażanie usług i narzędzi mobilnych, które będą stanowiły wsparcie osób z niepełnosprawnościami w procesie planowania i realizacji podróży oraz obsługi posprzedażowej. Stąd w Działaniu zostanie przygotowana interaktywna, darmowa aplikacja na urządzenia mobilne, która pozwoli na zapoznanie się z opiniami i informacjami innych użytkowników na temat miejsc przesiadkowych, dworców i przystanków. Aplikacja będzie zawierać szczegółowy opis dostępności budynków, peronów, środków transportu czy procedur komunikacyjnych i rozkładów jazdy. Aplikacja będzie tworzona przy współpracy przewoźników kolejowych oraz jej użytkowników, pozwalając na wprowadzanie aktualnych informacji, uwzględniających różne potrzeby użytkowników na przykład osób niewidomych, niesłyszących, poruszających się na wózku. Aplikacja zostanie opracowana zgodnie ze standardem WCAG 2.0 i powinna współpracować z technologiami wspomagającymi (na przykład udźwiękowienie telefonu/tabletu, powiększanie obrazu).

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MIiR

Podmioty współpracujące: MC, samorządy, przewoźnicy miejscy i międzymiastowi, organizacje pozarządowe, podróżni

Oczekiwane rezultaty:

- Przebudowa i remont 200 stacji pasażerskich;
- Wzrost o 20% dostępnego taboru kolejowego;
- Wzrost o 20% dostępnego transportu miejskiego;
- Transportowa aplikacja mobilna

Budżet: 20 mld zł

Edukacja

Inwestycje, zakup wyposażenia i lepsza organizacja placówek oświatowych. Wyposażenie ich w sprzęt do nauczania np. niewidomych czy niesłyszących uczniów, lepsze oznaczenie pomieszczeń i korytarzy, kształcenie nauczycieli i przyszłych profesjonalistów.

Przedszkola, szkoły i uczelnie staną się miejscami przyjaznymi wszystkim. Wiedza o dostępności pojawi się jako element programów nauczania w różnych zawodach np. architekt, urbanista czy programista.

DZIAŁANIE 9. 200 szkół bez barier

Celem Działania jest eliminowanie barier w zakresie szeroko rozumianej dostępności szkół, kierując się zasadami dostępności, oraz – w przypadku istotnie modernizowanych placówek – koncepcją uniwersalnego projektowania. Działanie będzie polegało na zorganizowaniu konkursu dla zainteresowanych organów prowadzących placówki edukacyjne. Zostaną one poddane kompleksowym audytom dostępności w wymiarze architektonicznym, komunikacyjno-informacyjnym, organizacyjnymi i proceduralnym. W oparciu o określone kryteria zostanie wybranych 200 szkół, w których po analizie uwarunkowań i potrzeb opracowane zostaną plany poprawy ich dostępności. Następnie dzięki wsparciu funduszy europejskich, zapewnione będzie doskonalenie kadry oraz dokonywane będą inwestycje i zakupy, które zapewnią poprawę dostępności budynków, transportu, wyposażenia i pomocy dydaktycznych i oferty edukacyjno-terapeutycznej w formatach dostępnych do indywidualnych potrzeb i organizację pracy ukierunkowaną na potrzeby wszystkich uczniów.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordinator: MiiR

Podmioty współpracujące: MEN, samorządy, szkoły, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 10. Asystent ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Celem Działania jest wypracowanie, przetestowanie, a następnie wdrożenie modelu (finansowego i organizacyjnego) indywidualnego wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, którzy uczęszczając do przedszkoli i szkół ogólnodostępnych napotykać na trudności w funkcjonowaniu, ograniczające ich możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu placówki edukacyjnej. Wymaga to tworzenia podstaw prawnych i zapewnienia źródeł finansowania dla usługi asystenta ucznia, a także przygotowania osób do pełnienia funkcji asystenta. Usługa tego rodzaju będzie docelowo dedykowana uczniowi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a jej głównym zadaniem jest umożliwienie każdemu dziecku uczestnictwa w zajęciach edukacyjnych na równi z innymi

dziećmi i wsparcie funkcjonowania uczniów w otoczeniu szkolnym na najwyższym dla niego do osiągnięcia poziomie.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: MEN

Podmioty współpracujące: MiR, samorządy, przedszkola i szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organizacje pozarządowe.

DZIAŁANIE 11. Wsparcie edukacji włączającej

Celem Działania jest stworzenie systemu bieżącego, specjalistycznego wsparcia dla nauczycieli przedszkoli i szkół ogólnodostępnych, do których uczęszczają dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, co będzie służyło zapewnieniu wysokiej jakości edukacji dla każdego dziecka i ucznia. W celu wsparcia nauczycieli i kadry zarządzającej

w rozpoznawaniu potrzeb rozwojowych i edukacyjnych uczniów oraz dostosowaniu systemu szkolnego do potrzeb uczniów, zakłada się przeprowadzenie pilotażu rozwiązań zapewniających działania wspierające na terenie przedszkola czy szkoły. Zakłada się wykorzystanie potencjału kadrowego oraz wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i dostosowane materiały dydaktyczne istniejących placówek specjalnych (specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych – SOSW, młodzieżowych ośrodków wychowawczych – MOW, młodzieżowych ośrodków socjoterapii – MOS). Do zadań tych placówek już obecnie należy wspieranie przedszkoli i szkół ogólnodostępnych, do których uczęszczają dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami, niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym, brak jednak szczegółowych regulacji w tym zakresie sprawia, że często zadania te nie są realizowane. Centra powinny ściśle współpracować z otoczeniem w lokalnej społeczności działającym na rzecz dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Pilotaż uwzględni również potrzeby edukacyjne wynikające z różnych rodzajów niepełnosprawności (na przykład dzieci z jednoczesnym uszkodzeniem słuchu i wzroku, dzieci głuchych, niewidomych i słabo widzących, z niepełnosprawnością ruchową, autyzmem). W działaniu tym będą również podejmowane inicjatywy na rzecz prowadzenia edukacji dwujęzycznej (jako jedno z możliwych rozwiązań w zakresie edukacji dzieci głuchych), a także z zakresu upowszechniania dostępu do ośrodków wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami. Inicjatywy te będą prowadzone przy szerokim zaangażowaniu podmiotów współpracujących.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordinator: MEN

Podmioty współpracujące: MKiDN, samorządy, przedszkola i szkoły ogólnodostępne, ośrodki specjalne (SOSW, MOW, MOS), poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 12. Studia bez barier

Szkolnictwo wyższe jest poziomem edukacji, na którym wdrożono już w pewnym stopniu model edukacji włączającej. Nie wszędzie jednak istnieją możliwości do studiowania przez osoby o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Dlatego 38 planowane jest przeprowadzenie audytów wybranych uczelni, obejmujących ocenę dostępności architektonicznej, komunikacyjnej, administrowanych stron internetowych, narzędzi informatycznych i procedur kształcenia pod kątem ich dostępności. Działanie będzie polegało na zorganizowaniu konkursu, w którym wybranych zostanie 100 uczelni, które otrzymają środki na likwidację barier w dostępie do edukacji. Dodatkowo uczelnie te będą mogły wprowadzić do swoich programów nauczania wyrównujące szanse studentów z niepełnosprawnościami (na przykład: egzaminy czy wykłady on-line; możliwość załatwienia spraw studenckich przez Internet; możliwość zrobienia kursu na prawo jazdy przez studenta z niepełnosprawnością).

Okres realizacji: od 2019 roku

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Koordynator: MNiSW

Podmioty współpracujące: MKiDN, uczelnie, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 13. Dostępność w programach kształcenia

Celem Działania jest uwrażliwienie studentów, w tym szczególnie kierunków technicznych, pedagogicznych i artystycznych na różne potrzeby osób w społeczeństwie, poprzez uwzględnienie dostępności w programach kształcenia. W tym celu na kierunkach między innymi architektury, architektury wnętrz, budownictwa, urbanistyki, informatyki, programowania, wzornictwa przemysłowego, inżynierii lądowej projektowania, wzornictwa, przewidziane jest opracowanie i wdrożenie modelowych programów edukacyjnych w zakresie projektowania uniwersalnego. Studenci będą mieli okazję poznać różnorodne potrzeby użytkowników w zakresie mobilności i percepcji oraz w wymiarze praktycznym zasady uniwersalnego projektowania produktów i usług. Zaplanowano także włączenie na stałe zagadnienia specjalnych potrzeb edukacyjnych do programów kształcenia wszystkich nauczycieli (na przykład w zakresie przygotowania prostych materiałów edukacyjnych przez nauczycieli, wykładowców czy trenerów). Przewiduje się przegląd podstaw programowych wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego i w zawodach w zakresie uwzględnienia zagadnień dotyczących projektowania uniwersalnego. Ważne jest, aby nauczyciele na każdym etapie edukacji w opracowywanych programach nauczania uwzględniali potrzeby dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Okres realizacji: od połowy 2018 roku

Koordynator: MNiSW

Podmioty współpracujące: MEN, MKiDN, uczelnie, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 14. Kadry dla edukacji włączającej

Zwiększenie kompetencji, umiejętności i zmiana postaw wobec uczniów i studentów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi to warunek konieczny dla rozwoju i upowszechnienia włączających form edukacji. Dotyczy to zarówno personelu, kadry szkół i uczelni, jak i ich organów prowadzących, oraz innych pracowników placówek edukacyjnych, pracowników nadzoru pedagogicznego i pracowników uczelni. W Działaniu przewidziano opracowanie programów oraz organizację cyklu wysokiej jakości szkoleń, służących refleksji nad dotychczasowym sposobem postrzegania różnych potrzeb, w tym dotyczących niepełnosprawności, doskonalenia procesu rozpoznawania potrzeb osób uczących się oraz strategii nauczania w zróżnicowanych grupach, a także współpracy z innymi podmiotami w tworzeniu bardziej dostępnych warunków kształcenia.

Okres realizacji: od połowy 2019 roku

Koordynator: MNiSW

Podmioty współpracujące: ORE, MEN, MKiDN, placówki doskonalenia nauczycieli, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe

Oczekiwane rezultaty:

- 200 szkół dostępnych dla dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- w tym z niepełnosprawnościami;
- 15 centrów wspierających edukację włączającą;
- 100 uczelni otwartych dla studentów i wykładowców z niepełnosprawnościami;

- 10 modelowych programów kształcenia uwzględniających dostępność.

Budżet: 900 mln zł

Służba zdrowia

Planuje się poprawę dostępności architektonicznej przychodni i szpitali, które będą wyposażone w sprzęt ułatwiający komunikację (z osobą niesłyszącą, z osobą z zaburzeniami mowy) oraz swobodne poruszanie się (oznaczenia, podjazdy, odnośniki). Zostaną wprowadzone zmiany w procedurach z uwzględnieniem różnych potrzeb pacjentów oraz dodatkowe inwestycje w obszarze telemedycyny.

DZIAŁANIE 15. 100 placówek służby zdrowia bez barier

Celem Działania będzie poprawa dostępności architektonicznej, cyfrowej, komunikacyjnej i organizacyjnej wybranych w konkursie podmiotów leczniczych. Planowane jest przeprowadzenie audytów dostępności w 100 placówkach pod kątem występowania barier, w tym szczególnie oceny możliwości i jakości obsługi osób z niepełnosprawnościami. Prace adaptacyjne związane z dostępnością będą dotyczyć na przykład zapewnienia podjazdów dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, dostosowania pomieszczeń sanitarnych i alternatywnego oznakowania przestrzeni, w tym gabinetów lekarskich. W procesie usuwania barier realizowane będą działania dla poprawy dostępności gabinetów, w tym do urzędów wspomagających, właściwej obsługi osób z niepełnosprawnościami przez odpowiednio przeszkolonych pracowników służby zdrowia, finansowanie alternatywnych sposobów komunikacji z placówką i w placówce oraz zapewnienie standaryzacji organizacji pracy i procedur. Bariery technologiczne będą znoszone poprzez wyposażanie placówek zdrowotnych w komputery i inny sprzęt IT, w tym potrzebny do udzielania świadczeń w modelu telemedycznym oraz poprawę dostępności stron internetowych. Działanie zakłada też opracowanie i upowszechnienie w różnych formatach materiałów informacyjnych, z których osoby z niepełnosprawnościami, także intelektualnymi, będą mogły dowiedzieć się o profilaktyce zdrowotnej.

Okres realizacji: od 2019 roku (audyt w 2018 roku)

Koordynator: MZ

Podmioty współpracujące: samorządy, podmioty wykonujące działalność leczniczą, organizacje pacjentów, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 16. Dostępne usługi medyczne

Nie zawsze świadczenia medyczne, które są przedmiotem publicznego finansowania spełniają wymogi dostępności na zasadzie równoprawnego dostępu. Celem Działania jest opracowanie rekomendacji uzależniających kontraktowanie świadczeń opieki zdrowotnej od zapewnienia dostępności placówek i usług medycznych dla osób o szczególnych potrzebach. Spełnianie przez świadczeniodawców, określonych, wyższych wymogów w tym zakresie powinno skutkować stworzeniem bardziej korzystanych warunków w procesie kontraktowania świadczeń.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MZ

Podmioty współpracujące: NFZ, podmioty wykonujące działalność leczniczą, organizacje pacjentów, organizacje pozarządowe

Oczekiwane rezultaty:

- 100 placówek służby zdrowia przyjaznych pacjentom o szczególnych potrzebach.

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Budżet: 300 mln zł

Cyfryzacja

Wszystkie serwisy administracji rządowej staną się dostępne tak, aby każdy obywatel mógł załatwić sprawę urzędową w szybki i wygodny sposób. Nadawców programów telewizyjnych będą zobowiązani do zapewnienia dostępności odbioru treści dla osób z różnymi niepełnosprawnościami.

DZIAŁANIE 17. Dostępne serwisy internetowe i aplikacje mobilne

Celem Działania jest zapewnienie dostępności publicznych serwisów i stron internetowych, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które służą do kontaktów z obywatelami. Strony staną się bardziej dostępne, co osiągnięte zostanie przez wdrożenie nowych przepisów i aktualizacje istniejących. Każda strona zawierać będzie deklarację dostępności, by pomóc w zorientowaniu się w jej sposobie działania, jak również w korzystaniu z elementów świadomie pozostawionych jako niedostępne. Dla każdego elementu niedostępnego, umożliwiony zostanie alternatywny dostęp do informacji - w innej formie elektronicznej lub telefonicznie. Zapewniona zostanie również możliwość zgłaszania przez obywateli uwag i skarg na dostępność serwisu, strony czy aplikacji, tak by elementy nieświadomie uczynione niedostępnymi mogły zostać zamienione na dostępne. Dodatkowo w ramach Działania opracowane zostaną narzędzia do tworzenia modelowych serwisów oraz materiały ułatwiające tworzenie dostępnych stron i dokumentów, w tym wytycznych dla stosownych w administracji systemów zarządzania treścią. Udostępnione zostaną dla wszystkich instytucji publicznych dostępne (zgodne z zaleceniami standardu WCAG), darmowe szablony Biuletynów Informacji Publicznej.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: MC

Podmioty współpracujące: instytucje publiczne, podmioty realizujące usługi publiczne, projektanci i wykonawcy serwisów internetowych, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 18. Dostępne treści multimedialne

Dla realizacji prawa dostępu osób z niepełnosprawnościami do treści multimedialnych zaplanowane zostały:

- poprawa dostępności usług medialnych w drodze nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji i zobowiązania nadawców telewizyjnych do zapewnienia 50% emitowanych programów z audiodeskrypcją i napisami na żywo;
- zobowiązanie producentów materiałów filmowych, współfinansowanych ze środków publicznych do zapewnienia w nich audiodeskrypcji napisów dla niesłyszących lub tłumacza PJM;
- Wprowadzenie rozwiązań (standardów, certyfikatów) dla producentów lub dystrybutorów filmowych, wprowadzających filmy zagraniczne na polski rynek, umożliwiających dostęp do dystrybuowanych przez nich treści osobom z niepełnosprawnościami, w tym osobom z dysfunkcją wzroku (na przykład audiodeskrypcja, wersja lektorska) lub dysfunkcją słuchu (na przykład napisy dla niesłyszących, tłumacz PJM);
- udostępnianie treści edukacyjnych (na przykład e-podręczniki, przewodniki, atlasy z mapami, czasopisma), między innymi poprzez proces cyfryzacji treści oparty na ujednoczonych zasadach, umożliwiający korzystanie osobom z różnymi niepełnosprawnościami (w tym na przykład dofinansowanie digitalizacji zasobów na rzecz portali oferujących je na wolnych zasobach).

Okres realizacji: od 2019 roku

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Koordinator: MKiDN

Podmioty współpracujące: MEN, PFRON, KRRiTV, PISF, Biblioteka Narodowa, nadawcy, producenci, dystrybutorzy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 19. Przyjazny urząd

Warunkiem poprawy dostępności podmiotów realizujących zadania publiczne jest wyposażenie pracowników administracji publicznej w kompetencje z zakresu dostępności cyfrowej w tworzeniu i udostępnianiu treści elektronicznych oraz w tworzeniu dokumentów w języku prostym, przyjaznym dla obywatela. W tym celu przewiduje się szkolenia z praktycznego tworzenia dokumentów elektronicznych, multimediów i stron www, zgodnie ze standardami WCAG, dla pracowników odpowiedzialnych za tworzenie informacji, funkcjonowanie systemów wymiany informacji oraz serwisów internetowych. Prowadzone będą również szkolenia z wykorzystania prostego, przystępnego języka w komunikacji z klientami urzędów. Szkolenia – również z wykorzystaniem środków unijnych - będą prowadzone zarówno dla pracowników administracji rządowej (koordynacja – Szef służby cywilnej ze wsparciem KPRM) jak i samorządowej (koordynacja – MSWiA).

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: KPRM

Podmioty współpracujące: MSWiA, administracja rządowa i samorządowa, organizacje pozarządowe

Oczekiwane rezultaty:

- 100% publicznych serwisów internetowych spełniających wymogi dostępności;
- 50% czasu antenowego dostępnego dla wszystkich;
- Zasoby administracji publicznej dostępne dla wszystkich obywateli.

Budżet: 300 mln zł

Usługi

Osobom z niepełnosprawnościami zostanie zapewniona możliwość swobodnego skorzystania z usług powszechnych (komunikacja, poczta, transport, zakupy), także w wersji on-line. Zwiększy się dostęp do różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych i społecznych np. poprzez poprawę dostępności obiektów sportowych, terenów rekreacyjnych oraz zabytków i miejsc kultury. Dąży się, by osoby z niepełnosprawnością albo z krótkotrwałą dysfunkcją ruchu nie były ograniczone żadnymi barierami, żeby mogły korzystać z życia społecznego na równych prawach.

DZIAŁANIE 20. Dostępne usługi powszechne, e-commerce

Działanie zakłada zmiany przepisów prawa i uruchomienie preferencyjnych instrumentów finansowych dla operatorów dla poprawy dostępności i jakości oferowanych usług (na przykład bankowych, telekomunikacyjnych, pocztowych, kurierskich i handlowych). Działanie obejmie nie tylko poprawę dostępności architektonicznej w miejscach obsługi klienta, jak na przykład obniżone skrzynki i okienka, czy dzwonki do przywoływania obsługi, ale także uruchomienie alternatywnych form komunikacji z operatorem (na przykład zastosowanie aplikacji rozpoznających i tłumaczących na język migowy; technologii umożliwiającej transkrypcję mowy). Działanie obejmie także poprawę dostępności obiektów (centrów) handlowych, poprzez opracowanie i upowszechnienie wytycznych dostępności obiektów (budynków), w których zlokalizowane są te centra.

Okres realizacji: od 2019 roku

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Koordynator: MIIR

Podmioty współpracujące: MC, UKE, UOKiK, podmioty realizujące usługi powszechne, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 21. Numer 112 dla wszystkich

Celem Działania jest zapewnienie skutecznej formy komunikacji osób z niepełnosprawnościami (w szczególności osób głuchych, słabo słyszających i z problemami mowy) z operatorami numeru alarmowego 112, tak aby umożliwić im udzielenie niezbędnej pomocy w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Dotyczy to szczególnie sytuacji, gdy osoba zgłaszająca nie jest w stanie z różnych powodów, 48 wykonać połączenia głosowego. Mobilna aplikacja umożliwi rejestrację użytkownika, określenie jego lokalizacji w celu poinformowania odpowiednich ze względu na miejsce i rodzaj zdarzenia służb ratunkowych oraz komunikację w czasie rzeczywistym z operatorem numeru alarmowego z wykorzystaniem krótkich wiadomości tekstowych (sms, czat).

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: MSWiA

Podmioty współpracujące: MC, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 22. Mobilność

Dla realizacji poprawy mobilności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami zaplanowano:

- stworzenie systemu współpracy różnych podmiotów w celu zdobycia prawa jazdy i dostosowywania samochodów dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- wdrożenie standardów dostępności dla stacji benzynowych, uwzględniających przenośne terminale płatnicze, system przyzywania obsługi, możliwość płatności za pomocą aplikacji mobilnej, system tłumaczeń migowych on-line;
- zapewnienie usługi transportu indywidualnego „door to door” dla osób o ograniczonej mobilności na terenie co najmniej 1/3 gmin w Polsce;
- stworzenie mechanizmu dofinansowania do indywidualnych środków transportu dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie zakupu i przystosowania pojazdu;
- stworzenie sieci profesjonalnych wypożyczalni, oferujących na zasadach komercyjnych zakup lub wyposażenie sprzętu wspomagającego, rehabilitacyjnego, pielęgnacyjnego;
- stworzenie podstaw systemu zapewnienia dostępności psów przewodników osobom niewidomym, w tym wypracowanie standardów szkolenia psów.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: MIiR

Podmioty współpracujące: MRPiPS, PFRON, MI, samorządy, przedsiębiorcy, przewoźnicy, organizacje pozarządowe

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

DZIAŁANIE 23. Dostępne usługi społeczne

Celem Działania jest zwiększenie dostępności usług społecznych użyteczności publicznej oraz wzrost poczucia podmiotowości osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Dzięki temu każda z tych osób będzie miała – w wybrany przez siebie sposób – możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Obok osób z niepełnosprawnościami mamy do czynienia z coraz większą liczbą samotnych osób niesamodzielnych, w szczególności osób starszych. Często są to osoby chore, ograniczone ruchowo, którym ciężko jest wyjść z domu. Aby zwiększyć ich aktywność i komfort życia trzeba poszerzyć poziom dostępności do sprzyjających temu usług społecznych. Ważne jest także, aby wspierać w realizacji tych usług podmioty, które stawiają na zatrudnianie, ale i angażowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich rodzin (np. przedsiębiorstwa społeczne), które są jednocześnie mocno zakorzenione w swoich lokalnych społecznościach, co daje im większe rozeznanie w problemach trapiących np. osoby z czy osoby starsze. Działają też one często w obszarach uznawanych za nieefektywne w kategoriach działalności komercyjnej, więc ich rozwój zapewni znaczne zwiększenie dostępności do usług w tych obszarach.

W tym celu zaplanowano:

- zwiększenie dostępności deficytowych usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a w konsekwencji poprawa komfortu życia tych osób i ich rodzin; stworzenie modelowych rozwiązań w zakresie kompleksowego świadczenia przez podmioty ekonomii społecznej i solidarnej usług społecznych;
- wspieranie profesjonalizacji, podnoszenia jakości oraz standardów świadczenia usług społecznych, w tym także wzmacnianie potencjału podmiotów ekonomii społecznej do świadczenia kompleksowych usług, w szczególności na rzecz osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych oraz ich rodzin;
- wprowadzenie nowej regulacji ustawowej określającej tryb współpracy jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej i solidarnej w szczególności w zakresie kontraktowania usług społecznych w społecznościach lokalnych w sposób pozwalający na osiągnięcie dodatkowych (reintegracyjnych) celów społecznych.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: MRPiPS

Podmioty współpracujące: MłiR, samorządy, podmioty ekonomii społecznej i solidarnej

DZIAŁANIE 24. Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

Celem tego Działania jest wypracowanie, przetestowanie a następnie wdrożenie modelu (finansowego i organizacyjnego) zapewnienia indywidualnego wsparcia za pomocą usługi asystenta osobistego dla osób z niepełnosprawnościami. Obecnie w ramach zadań zleczanych samorządy mogą korzystać z dofinansowania przez PFRON zakontraktowanej usługi asystencji osobistej jednakże rozwiązanie to nie jest jeszcze powszechne. Działanie zakłada zatem przygotowanie odpowiednich rozwiązań na gruncie prawnym (zmiana lub wprowadzenie przepisów) i stworzenie systemu opartego na trwałych podstawach, w oparciu o dywersyfikację źródeł finansowania tej usługi. Usługi asystenckie powinny mieć charakter lokalny (na przykład poprzez sieć działających instytucji gminnych i powiatowych) oraz możliwość ich długofalowego kontraktowania u organizacji pozarządowych. Działanie 50 zostanie sfinansowane początkowo ze środków polityki spójności w formule projektowej (jako pilotaż).

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: MRPiPS

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Podmioty współpracujące: PFRON, samorządy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 25. Kultura bez barier

Dla zapewnienia osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności możliwości czynnego udziału w życiu kulturalnym i poznawania dóbr kultury na zasadzie równości z innymi osobami, zaplanowano:

- modernizację i rozbudowę infrastruktury instytucji kultury (między innymi: teatrów, muzeów, domów i ośrodków kultury, bibliotek) w oparciu o standardy dostępności;
- zapewnienie dostępności w działaniach kulturalnych finansowanych ze środków budżetu państwa;
- poprawę dostępności obiektów kultury, w tym zabytkowych, poprzez łączenie indywidualnych rozwiązań architektonicznych (w uzgodnieniu z konserwatorem zabytków) z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz standardami informacyjnymi i odpowiednimi procedurami obsługi;
- zakup sprzętu i wyposażenia udostępniającego zasoby kultury osobom o szczególnych potrzebach (na przykład podnośniki, pętle indukcyjne, urządzenia do audiodeskrypcji);
- digitalizacja różnego typu zasobów kultury z uwzględnieniem aspektu dostępności;
- budowa systemu informacji na temat obiektów kultury przyjaznych osobom ze szczególnymi potrzebami;
- wypracowanie standardów informacyjnych (o dostępności budynku, usługi, wydarzenia), które powinny być stosowane na stronach informacyjnych i ulotkach instytucji zajmujących się udostępnianiem dóbr kultury i środowiska;
- przygotowanie kadr kultury, edukacji i animacji kulturalno-społecznej w zakresie korzystania z nowych narzędzi i technologii w dostępie do kultury;
- wsparcie udziału osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w wydarzeniach kulturalnych i rekreacyjnych, w tym szczególnie w obiektach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: MKiDN

Podmioty współpracujące: samorządy wraz z jednostkami organizacyjnymi, muzea, instytucje kultury i sportu, służby konserwatorskie, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 26. Sport, turystyka i rekreacja bez barier

Dla zapewnienia osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności możliwości udziału w rekreacji i wypoczynku na zasadzie równości z innymi osobami, zaplanowano:

- poprawę dostępności obiektów sportowych w tym między innymi poprzez opracowanie i upowszechnienie wytycznych, specyficznych dla funkcji danego obiektu (stadiony, hale sportowe, baseny), aby osoby z niepełnosprawnościami mogły korzystać z niego na równi z innymi;

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

- poprawę dostępności przestrzeni rekreacyjnych: na przykład plaże i obszary nadwodne, tereny zieleni – parki i ogrody, siłownie plenerowe i integracyjne place zabaw parkingi leśne, atrakcje turystyczne zlokalizowane w ich obrębie i sąsiedztwie itp.;
- zapewnienie na bazie istniejących źródeł finansowania sportu i turystyki dedykowanych programów finansowania turystyki społecznej osób ze specjalnymi potrzebami funkcjonalnymi m.in. działań dostosowawczych infrastruktury turystycznej (obiekty noclegowe, szlaki, wypożyczalnie sprzętu specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami); poprawy dostępności obiektów i usług turystycznych (w tym między innymi: schronisk, uzdrowisk i sanatoriów, obiektów edukacyjnych Lasów Państwowych czy parków narodowych, ścieżek dydaktycznych, szlaków turystycznych) - zapewnienie dostępności wejść, swobodnego i samodzielnego poruszania się wewnątrz obiektów oraz kształtowania przyjaznego i funkcjonalnego otoczenia placówki czy miejsca;
- animację i promocję kultury fizycznej i turystyki aktywnej osób z niepełnosprawnościami.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: MSiT

Podmioty współpracujące: samorządy, właściciele obiektów sportowych, uzdrowiskowych, turystycznych, organizacje pozarządowe, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Parki Narodowe, PTTK,

DZIAŁANIE 27. Praca w administracji

Działanie to polega na zwiększeniu wysiłków podejmowanych w programie PFRON „Stabilne zatrudnienie – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej”. Skierowane będzie do podmiotów administracji publicznej i spółek skarbu państwa i polegać będzie na eliminowaniu barier w dostępie osób z niepełnosprawnościami do stabilnego zatrudnienia. W jego ramach realizowane będzie między innymi dofinansowanie wyposażenia stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń lub zakup urządzeń ułatwiających wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy. Planowane jest również zastosowanie usługi w postaci trenera pracy na podstawie planowanych rozwiązań ustawowych. Ponadto podjęte będą zmiany w przygotowywaniu treści ogłoszeń o pracę do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (informacje w zakresie możliwych usprawnień, które pojawiają się już w ogłoszeniach o naborach w służbie cywilnej, ale nie ma to jeszcze charakteru powszechnego, preferencje dla zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w przypadku osób o równych kwalifikacjach). Działanie to przewiduje także możliwość odbycia stażu i praktyki w urzędach, aby umożliwić nabycie kompetencji praktycznych oraz spełnienie kryteriów formalnych niezbędnych do późniejszego zatrudnienia dla osób z niepełnosprawnościami.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordinator: MRPiPS

Podmioty współpracujące: KPRM, PFRON, ministerstwa, spółki skarbu państwa, samorządy, organizacje pozarządowe

Oczekiwane rezultaty:

- 100 usług powszechnych bez barier;
- 100 obiektów kultury bez barier;
- System powiadamiania alarmowego 112 dostępny dla osób z niepełnosprawnościami;
- Co najmniej 100 km szlaków turystycznych dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami;

- Co najmniej 10 schronisk górskich dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami;
- Stworzenie systemu poprawy mobilności indywidualnej osób z niepełnosprawnościami;
- 6% pracowników administracji publicznej to osoby niepełnosprawne.

Budżet: 900 mln zł

Konkurencyjność przedsiębiorstw

Planuje się wspierać przedsiębiorstwa przy wprowadzaniu nowych, innowacyjnych produktów, technologii i usług. Wszystkie wspierane projekty będą miały na celu ogólne polepszenie jakości życia społeczeństwa. Projekty te będą dotyczyć różnych dziedzin m.in. ekologii, zdrowia, edukacji. Powstaną centra wiedzy projektowania uniwersalnego, dzięki czemu coraz więcej produktów i usług będzie dostosowana do potrzeb różnych odbiorców.

DZIAŁANIE 28. Program badań nad dostępnością – rzeczy są dla ludzi

Działanie zakłada stworzenie krajowego programu z którego można będzie finansować badania nad zastosowaniem, uniwersalnego projektowania w różnych obszarach (na przykład budownictwo, cyfryzacja, edukacja, mobilność, transport). Program będzie też wspierał prowadzenie badań nad zaprojektowaniem konkretnych produktów do szczególnych potrzeb ich użytkowników (między innymi: elementy mieszkań, sprzęt AGD, meble, odzież, naczynia). W ramach programu prowadzone będą także badania nad zastosowaniem nowych technologii (aplikacje komputerowe służące do nauki programowania dla osób z niepełnosprawnościami, do alternatywnej komunikacji, do geolokalizacji dostępnych miejsc, tras czy środków transportu – na przykład „ktoredydojade”, „dostepnyparking”).

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: NCBiR

Podmioty współpracujące: MIIR, MPiT, MNISW, przedsiębiorcy, uczelnie, instytuty badawcze, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 29. Innowacje społeczne jako „poligon” dostępności

Istnieją rozwiązania, które mogą być wykorzystywane dla wsparcia osób z różnymi niepełnosprawnościami w wymiarze aktywnościowym czy społecznym. Ich skuteczność nie zawsze jest wysoka i często zależy od niuansów w sposobie ich zastosowania. Identyfikowany jest szereg luk, które wymagają uruchomienia nowego spojrzenia i stworzenia rozwiązań wspierających bardziej samodzielne i niezależne funkcjonowanie osób z trudnościami. Celem Działania będzie poszukiwanie innowacji (na przykład o charakterze organizacyjnym, prawnym, nie technologicznym). W ramach społecznego inkubatora dostępności – funkcjonującego ze środków funduszy unijnych, realizowane będą projekty dla grup nieformalnych, organizacji pozarządowych lub innych podmiotów zinstytucjonalizowanych, które mają pomysł na to jak usprawnić działania lub nadać im nowy wymiar. Następnie organizacje te otrzymają wsparcie w przygotowaniu rozwiązania, udzielnie grantu finansowego i doprowadzenie do szerszego stosowania najlepszych rozwiązań. Jest to element działań finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordinator: MliR

Podmioty współpracujące: samorządy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 30. „Dobry pomysł”

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Celem Działania jest wsparcie przedsiębiorstw, zarówno na wczesnych etapach rozwoju pomysłu, jak i podejmowania działań zmierzających do tworzenia finalnych produktów i usług ukierunkowanych na wykorzystanie rosnącego potencjału nabywczego osób starszych, osób niesamodzielnych i osób z niepełnosprawnościami oraz zaspokajanie ich potrzeb konsumpcyjnych i bytowych. Uruchomione zostanie dedykowane wsparcie w postaci bonów finansowych dla firm, w tym start-upów, które posiadają ciekawe pomysły lub pracują nad innowacyjnymi produktami i usługami uniwersalnie zaprojektowanymi (lub adaptują istniejące do zmieniających się potrzeb użytkowników) lub dedykowanymi jako technologie kompensacyjne.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MiiR

Podmioty współpracujące: MPiT, PARP, NCBiR, przedsiębiorcy, producenci technologii asystujących i kompensacyjnych

DZIAŁANIE 31. Centra wiedzy projektowania uniwersalnego

Wiele firm, zwłaszcza z sektora MŚP, nie posiada wystarczającej wiedzy w zakresie uniwersalnego projektowania. Brak powszechnej wiedzy jak wygląda wprowadzenie zmian technicznych warunkujących dostępność produktów i usług dla osób o szczególnych potrzebach w poszczególnych branżach ogranicza znacząco liczbę produktów na rynku dostosowanych do różnych potrzeb. Działanie zakłada możliwość wypracowania przez jednostki naukowe we współpracy z przedsiębiorcami wiedzy niezbędnej do dostosowania produktów czy usług do oczekiwań odbiorców o różnych potrzebach. Działanie to będzie prowadzone w pięciu branżach kluczowych dla funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MiiR

Podmioty współpracujące: MPiT, MNISW, MKiDN, NCBiR, uczelnie, instytuty badawcze, projektanci, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 32. Targi dostępności

Celem Działania jest stworzenie polskim przedsiębiorcom możliwości promocji produktów, które dotyczą najbardziej funkcjonalnych rozwiązań technologicznych, zgodnych z zasadą uniwersalnego projektowania odpowiadających na potrzeby osób z różnymi potrzebami w mobilności i percepcji, poprzez ich zaprezentowanie. Planowane jest uruchomienie centrum wystawienniczo-prezentacyjnego (w formie na przykład targów lub innej, cyklicznie organizowanej imprezy), dla polskich przedsiębiorców, na którym prezentowane będą produkty i usługi poświęcone promocji najbardziej funkcjonalnych rozwiązań technologicznych przeznaczonych dla osób o szczególnych potrzebach.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MPiT

Podmioty współpracujące: MiiR, MKiDN, PARP, NCBiR, uczelnie, instytuty badawcze, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępności

DZIAŁANIE 33. Marka „Dostępność”

Działanie zakłada stworzenie marki „Dostępność” jako znaku promującego polskich producentów wysokiej jakości produktów i usług opartych na idei projektowania uniwersalnego, a także ich wsparcie marketingowe. Działanie będzie realizowane w trybie corocznego konkursu pod patronatem rządowym.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordinator: MPiT Podmioty współpracujące: MIiR, PARP, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe

Oczekiwane rezultaty:

- Krajowy program badawczy nad dostępnością;
- Program wsparcia przedsiębiorstw w produkcji dostępnych produktów;
- 20 innowacji społecznych z zakresu dostępności;
- 5 centrów wiedzy projektowania uniwersalnego;
- 5 edycji konkursu Marka Dostępność.

Budżet: 200 mln zł

Koordinacja

Zapewnienie ośrodka koordynującego, którego zadaniem będzie tworzenie polityki państwa i zarządzanie procesami w zakresie poprawy dostępności. Program zakłada przygotowanie odrębnej, horyzontalnej ustawy o dostępności. Jej celem będzie stworzenie podstaw prawnych dla efektywnego wdrażania dostępności. Niezależnie od zmian w prawie krajowym - niezbędna jest zmiana mentalności. By to zrobić konieczna jest szeroka edukacja społeczna podnosząca świadomość i kształcenie różnych grup zawodowych w praktycznym zastosowaniu uniwersalnego projektowania.

DZIAŁANIE 34. Polski Access Board

Działanie to obejmie formalno-prawne wskazanie ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego jako instytucji odpowiedzialnej za koordynację dostępności w ramach różnych sektorowych polityk publicznych czyli tzw. Access Board, na wzór podobnych instytucji funkcjonujących w innych krajach. Jednocześnie konieczne jest wyposażenie MIiR w narzędzia kompetencyjne, umożliwiające efektywne pełnienie powierzonych funkcji. Zrealizowane to zostanie za pomocą odpowiednich przepisów w planowanej do uchwalenia ustawie o dostępności. Działanie to obejmie również pewne wzmocnienie kadrowe (co najmniej kilka nowych etatów) i w zakresie wspierania odpowiedniego know-how dla tej nowej struktury. Za powierzeniem funkcji koordynacyjnej ministrowi właściwemu ds. rozwoju regionalnego przemawia fakt, iż zagadnienia związane z dostępnością nie mieszczą się w układzie żadnego z działów administracji rządowej. Z tego punktu widzenia Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju jako koordynujące proces inwestycji w kraju, zarządzające środkami funduszy europejskich (głównego źródła finansowania inwestycji) oraz posiadające w swym zakresie działania kompetencje w obszarze budownictwa, planowania przestrzennego i mieszkalnictwa, może zapewnić efektywną koordynację działań dla dostępności.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordinator: MIiR

Podmioty współpracujące: ministerstwa, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 35. Prawo dla dostępności

Wadą obecnych przepisów prawa w Polsce w zakresie dostępności jest brak skutecznych mechanizmów kontrolnych, gwarantujących realizację dostępności dla nowych obiektów i przestrzeni, jako w pełni dostępnych dla osób z różnymi niepełnosprawnościami. Polskie ustawodawstwo nie posługuje się pojęciem uniwersalnego projektowania, a Polska, co wskazano w diagnozie, jako jedno z czterech państw europejskich nie posiada prawnie przyjętych standardów

dostępności dla przestrzeni publicznej. Na tym etapie nie przesądza się o kształcie modelu docelowego wdrożenia dostępności, jaki zostanie opracowany w wyniku realizacji Programu. Pożądanym kierunkiem zmian, umożliwiającym wielowymiarowe podejście do dostępności wykraczające poza wymiar niepełnosprawności, pozostaje odrębna, horyzontalna ustawa o dostępności, której celem będzie stworzenie podstaw prawnych dla efektywnego wdrażania dostępności architektonicznej, transportowej, informacyjnej i komunikacyjnej w Polsce.

Ustawa nakładałaby obowiązki stosowania zasad dostępności między innymi na:

- podmioty realizujące zadania publiczne, w tym administrację centralną i samorządową, agencje i fundusze, jednostki budżetowe, fundacje skarbu państwa i z jego udziałem;
- podmioty, którym powierzono realizację zadań publicznych, w tym przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe; przedsiębiorstwa realizujące usługi o charakterze powszechnym;
- przedszkola, szkoły, szkoły wyższe.

Ustawa będzie kluczowym narzędziem wdrażania artykułu 9 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych w Polsce. Działanie zakłada uwzględnienie aspektu dostępności w aktach prawnych regulujących szczegółowo określone obszary funkcjonowania życia obywateli (na przykład nowelizacja ustawy o radiofonii i telewizji; ustawa o transporcie zbiorowym; rozporządzenia w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; rozporządzenia w warunków technicznych dróg publicznych; stworzenie przepisów dotyczących ewakuacji osób z niepełnosprawnościami w sytuacji zagrożenia życia; ujednolicenie przepisów prawa o parkowaniu przez osoby niepełnosprawne; wprowadzenie obowiązku przeprowadzania audytów dostępności inwestycji). Planowane jest także powołanie w ramach ustawy krajowego funduszu na rzecz dostępności. Środki zgromadzone w ramach funduszu będą wykorzystywane na poprawę dostępności. Niezbędne jest także prowadzenie bieżącego monitoringu jakości działań normatywnych pod kątem tworzenia przepisów sprzyjających zapewnieniu dostępności. Wzmocnienie procesu konsultacji społecznych dla zwiększenia partycypacji społecznej obywateli z ograniczeniami mobilności i percepcji w procesie stanowienia prawa. Innym aspektem Działania będzie włączenie tematyki dostępności w procesy decyzyjne i legislacyjne, podejmowane w administracji publicznej. Chodzi o wypracowanie mechanizmów oceny skutków regulacji (OSR) w odniesieniu do wpływu projektów aktów prawnych w wybranych obszarach na poprawę stopnia dostępności w Polsce.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: MIiR

Podmioty współpracujące: KPRM, ministerstwa, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 36. Polskie Standardy Dostępności

Kluczowym elementem Działania jest opracowanie Standardów Dostępności, opartych na zasadach uniwersalnego projektowania. Krajowe standardy dotyczyć będą między innymi: budownictwa, transportu, cyfryzacji, spójnych rozwiązań tyflograficznych, dla przestrzeni publicznej (w tym infrastruktury pieszej), a także rozwiązań organizacyjnych, na przykład jakości usług w służbie zdrowia, kulturze czy w edukacji. Ich celem będzie zapewnienie, aby stosowano rozwiązania jednolite, porównywalne i zapewniające bezpieczeństwo dla użytkowników. Przykładem może być tu system tyfloplanów (tyflomap), który powinien tworzyć przestrzeń dotykową przyjazną i użyteczną, system spójnej głosowej informacji pasażerskiej czy rozwiązania zapewniające priorytetową rolę ruchu pieszych w systemie komunikacji miejskiej. Przyjęcie przez ustawodawcę lub organ wykonawczy odpowiednich przepisów pozwoli na powszechne zastosowanie wytycznych w celu udostępnienia środowiska osobom z różnymi możliwościami w zakresie mobilności i percepcji. Działanie zakłada także sfinalizowanie prac nad standardami dostępności dla projektów polityki spójności.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: MIiR

Podmioty współpracujące: ministerstwa, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 37. Procedury bez barier

Zapewnienie sprawnej i efektywnej poprawy dostępności w Polsce, wymaga nie tylko usuwanie barier architektonicznych, ale w takim samym stopniu barier proceduralnych. Utrudniają one lub uniemożliwiają osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z zasobów państwa na zasadzie równego dostępu. W skutek tego osoby z niepełnosprawnościami narażone są często na nieuzasadnione koszty (na przykład konieczność ustanawiania pełnomocnika, wydawania upoważnień innym osobom ze względu na brak możliwości osobistego stawiennictwa). Stąd celem Działania jest przeprowadzenie procesu mapowania istniejących procedur w różnych obszarach i kompetencjach różnych instytucji. Na tej podstawie zostanie przeprowadzony przegląd i ewaluacja procedur pod kątem ich optymalizacji. Wnioski i rekomendacje z przeglądu zostaną wdrożone w postaci dostosowania procedur do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MIiR

Podmioty współpracujące: ministerstwa, samorządy, urzędy centralne, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 38. Współpraca na rzecz dostępności

Warunkiem sukcesu działań instytucji publicznych w zakresie zapewniania dostępności jest zaangażowanie środowisk społeczno-gospodarczych, których ta tematyka dotyczy. Takie zaangażowanie musi być zapewnione na wszystkich etapach realizacji działań na rzecz dostępności to jest od etapu ich projektowania, budżetowania, do monitoringu i oceny osiągniętych efektów. W tym celu zostanie powołana Rada ds. Dostępności, która będzie organem konsultacyjno-doradczym dla Ministra Inwestycji i Rozwoju. W skład Rady wejdą między innymi przedstawiciele: administracji publicznej, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych działających na rzecz dostępności i praw osób z niepełnosprawnościami, organizacji senioralnych, uczelni wyższych, instytutów badawczych, korporacji zawodowych, architektów i urbanistów, a także przedstawiciele środowisk gospodarczych działających w obszarach, których w największym stopniu dotyczy problematyka dostępności, na przykład transportu czy budownictwa. Zadaniem Rady będzie inicjowanie działań na rzecz poprawy dostępności oraz opiniowanie działań i inicjatyw władz publicznych w zakresie dostępności. Dodatkowo w ramach działania planowane jest wypracowanie mechanizmu funkcjonowania koordynatorów dostępności w jednostkach administracji publicznej. Koordynatorzy dostępności to pracownicy wyznaczeni do pilnowania aby wszystkie działania urzędu były zgodne z ideą dostępności (na przykład zapewnienie alternatywnych możliwości komunikacji, przyjazne wzory dokumentów, rozwiązania organizacyjne, dostępność architektoniczna).

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: MIiR

Podmioty współpracujące: KPRM, ministerstwa, samorządy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 39. Zamówienia publiczne i inwestycje

W celu zapewnienia stałej obecności tematyki dostępności w codziennej praktyce działania organów administracji publicznej niezbędne jest stworzenie mechanizmów i procedur uwzględniania tych zagadnień w standardowych procesach realizowanych przez urzędy i ich pracowników. Konieczne jest także zapewnienie odpowiednich kompetencji w tych organach do tworzenia, odbierania i oceniania prac pod kątem dostępności. W ramach Działania

przewiduje się wprowadzenie zagadnień związanych z dostępnością w proces udzielania zamówień publicznych poprzez identyfikację typowych zamówień, w których tematyka ta może być stosowana. W oparciu o otrzymane wyniki przygotowane zostaną modelowe wzory dokumentów (na przykład specyfikacji istotnych warunków zamówienia i opisów dostępności inwestycji, przykłady klauzul społecznych, list sprawdzających i kontrolnych) uwzględniające wymagania dla osób o szczególnych potrzebach (na przykład budowa przystanku, drogi, przejścia podziemnego). Wzory te będą stanowić konkretne narzędzia, pomocne dla wszystkich podmiotów dokonujących zamówień publicznych już na etapie przygotowania założeń do postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Działanie przewiduje szkolenia dla przedstawicieli zamawiających w zakresie uwzględniania problematyki dostępności w procedurach udzielania zamówień publicznych. Kolejny aspekt Działania to dokonanie przeglądu najważniejszych inwestycji strategicznych kraju i włączenie w mechanizmy ich realizacji procedur zapewniających uwzględnienie tematyki dostępności. Punktem wyjścia tego zadania będzie analiza wybranych projektów strategicznych ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i wypracowanie indywidualnych rekomendacji w zakresie dostępności wobec każdego z nich.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: UZP

Podmioty współpracujące: MiiR, ministerstwa, samorządy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 40. Certyfikacja dostępności

Certyfikacja dostępności to proces potwierdzania dostępności danego obiektu/usługi do potrzeb różnych osób, w tym między innymi osób starszych, osób z niepełnosprawnościami. Warunkiem otrzymania certyfikatu powinno być uzyskanie pozytywnego audytu dostępności na podstawie precyzyjnie określonych kryteriów. Celem Działania jest stworzenie systemu certyfikacji osób, instytucji prowadzących szkolenia i audyty z zakresu dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo planowane jest opracowanie opisu kwalifikacji wymaganych dla zawodu audytora oraz ich zarejestrowanie w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MiiR

Podmioty współpracujące: MI, samorządy, organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 41. Monitoring polityk publicznych

Poprawa dostępności przestrzeni i usług o charakterze powszechnym, wymaga precyzyjnego określenia stanu wyjściowego oraz kwantyfikacji skali i zakresu pożądaných zmian. Działanie przewiduje budowę systemu zbierania danych o dostępności w statystyce publicznej, co umożliwi określenie stanu obecnego oraz jednoznaczne wyznaczenie wartości docelowych. Zakres zbieranych danych będzie uwzględniał główne aspekty dostępności (między innymi budownictwo, transport, kultura, cyfryzacja) oraz ich zróżnicowanie przestrzenne w układzie terytorialnym. Kwestia identyfikacji barier, na jakie napotykają osoby z niepełnosprawnościami oraz ocena stanu dostępności w różnych wymiarach powinna zostać włączona także jako element kompleksowych badań społecznych diagnozujących warunki i jakość życia Polaków (na przykład Diagnoza Społeczna, Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności). W Działaniu przewiduje się rozwój i zastosowanie narzędzi jakościowej analizy i oceny danych o dostępności, w celu zapewnienia wszystkim interesariuszom, a zwłaszcza decydentom, pełnego zakresu informacji o wyzwaniach i pożądaných działaniach w zakresie dostępności. Rekomendacje płynące z ilościowej i jakościowej analizy danych będą służyć między innymi ocenie postępu realizacji i osiągniętych rezultatów Programu Dostępność Plus. Działania zakłada także dokonanie przeglądu polityk publicznych pod kątem oceny w jakim stopniu uwzględniają one w chwili obecnej tematykę dostępności oraz identyfikacji pożądaných zmian w tym zakresie.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: GUS

Podmioty współpracujące: MliR, ministerstwa

DZIAŁANIE 42. Potencjał organizacji pozarządowych

Wiele z organizacji pozarządowych działających w Polsce na rzecz osób z niepełnosprawnościami skupia ekspertów zajmujących się dostępnością przestrzeni, produktów czy usług. Niemniej stopień niedostosowania środowiska zurbanizowanego oraz szansa związana z programem Dostępność Plus, stwarza potrzebę wzmocnienia potencjału kompetencyjnego organizacji pozarządowych. Placówki te mogłyby audytować dostępność, upowszechniać najlepsze rozwiązania, doradzać w rozwiązywaniu problemów związanych z dostępnością oraz dysponować kompetencjami w zakresie alternatywnych form komunikacji. Celem Działania jest stworzenie sieci organizacji pozarządowych, zajmujących się dostępnością, poprzez ich wsparcie w postaci grantów finansowych przeznaczonych na budowanie kompetencji do prowadzenia audytów, doradztwa, szkoleń i świadczenia usług w zakresie udostępniania (na przykład komunikacji alternatywnej – tworzenia napisów na żywo czy zapewnienia audiodeskrypcji, opracowywania dostępnych materiałów itp.).

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: KPRM

Podmioty współpracujące: organizacje pozarządowe

DZIAŁANIE 43. Spójna polityka społeczna na rzecz dostępności

Podmioty ekonomii społecznej i solidarnej, jako podmioty charakteryzujące się prymatem celów społecznych nad działalnością komercyjną, są już realizatorami usług społecznych. Świadczą je w oparciu o lokalne zasoby, włączają i dopasowują je do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wobec wzrostu liczby osób samotnych i niesamodzielnych skala tego zjawiska, jest jednak niewystarczająca. W wielu społecznościach lokalnych występują problemy z dostępem do usług wysokiej jakości, charakteryzujących się zindywidualizowanym podejściem do odbiorców. Bez podjęcia konkretnych działań i wzmocnienia potencjału podmiotów niekierujących się prymatem zysku sytuacja ta będzie coraz trudniejsza. Konieczne jest więc zapewnienie spójności w zarządzaniu i programowaniu polityki na rzecz redukcji ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także przyjęcie spójnej i kompleksowej regulacji ustawowej. Ustawa zawierać będzie m.in. koncepcję nowego sposobu planowania działań w obszarze aktywnej polityki społecznej na poziomie lokalnym. Dlatego też powstanie ustawa regulująca sferę ekonomii społecznej i solidarnej. W ramach ustawy uregulowane zostaną m.in.:

- preferencje w realizacji usług społecznych przez przedsiębiorstwa społeczne w społecznościach lokalnych;
- zastępujące i integrujące dotychczasowe strategie i programy lokalne w obszarze spraw społecznych lokalne programy rozwoju społecznego;
- wymogi i preferencje dla podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej.

Wprowadzenie nowych rozwiązań legislacyjnych, poprzedzone będzie testowaniem wielu rozwiązań m.in.:

- budowaniem, wdrażaniem i upowszechnianiem modeli działalności dla podmiotów świadczących kompleksowo usługi społeczne osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym,
- oparciem programowania i realizacji usług społecznych na potencjale lokalnym,
- wspieraniem podmiotów niekomercyjnych działających w obszarze polityki rodzinnej - nie tylko jako podmiotów o charakterze opiekuńczym i edukacyjnym, ale również integrujących społeczność lokalną.

Okres realizacji: od 2019 roku

Koordynator: MRPiPS,

Podmioty współpracujące: MliR, samorządy, podmioty ekonomii społecznej i solidarnej

DZIAŁANIE 44. Społeczna świadomość dostępności

Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej wymaga budowy świadomości społeczeństwa na temat różnorodności potrzeb i równości praw wszystkich mieszkańców. Kształtowanie i zmiana postaw to proces długotrwały, wymagający ciągłego wzmacniania i utrwalania. Aby idea przyjaznej Polski mogła być skutecznie realizowana, konieczna jest szeroka edukacja społeczna podnosząca świadomość problematyki różnych potrzeb i dostępności dla różnych grup społecznych, znosząca stereotypy zarówno wśród decydentów podejmujących decyzję w zakresie kształtowania różnych obszarów przestrzeni publicznej, projektantów, urbanistów, administracji państwowej i branż biznesowych ale także ogółu społeczeństwa – użytkowników przestrzeni w zakresie przysługujących im praw. Szczególną rolę w tym zakresie może odegrać administracja publiczna. Dlatego ważne jest podnoszenie świadomości i kompetencji urzędników w zakresie dostępności. W Działaniu przewiduje się realizację kampanii informacyjnych i edukacyjnych, głównie w Internecie, w tym w mediach społecznościowych, poświęconych tematyce dostępności, potrzeb i funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami (między innymi promowanie pozytywnego wizerunku seniorów i osób z niepełnosprawnościami; promowania idei włączenia społecznego; prawa do edukacji włączającej kierowane także do dzieci i rodziców na każdym szczeblu kształcenia; promujące mobilność, zwracające uwagę na kwestie bezpieczeństwa, w tym budowanie świadomości zagrożeń i kształtowanie bezpiecznych zachowań, na przykład podczas zagrożeń pożarowych, skierowanych do osób z niepełnosprawnościami i osób starszych). Do podnoszenia świadomości społecznej będą wykorzystywane kampanie społeczne (prasa, radio, telewizja publiczna) 64 dążące do wywoływania refleksji, zainteresowania trudnymi zagadnieniami, uświadczenia, ale też kształtowania konkretnych, społecznie pożądanym wzorców zachowań, zmiany postaw, kreowania relacji społecznych i życzliwych postaw. Integralnym elementem działań jest wymiana doświadczeń i dobrych praktyk między wszystkimi środowiskami zajmującymi się dostępnością (organizacje pozarządowe, biznes, administracja, JST), poprzez organizację konferencji, spotkań, grup, konkursów dobrych praktyk.

Okres realizacji: od 2018 roku

Koordynator: MliR

Podmioty współpracujące: KPRM, administracja publiczna, organizacje pozarządowe

Oczekiwane rezultaty:

- Polski Access Board;
- Koordynatorzy dostępności w urzędach;
- Horyzontalna ustawa o dostępności;
- Ustawa o ekonomii społecznej i solidarnej, poprawiająca dostęp do usług społecznych;
- 6 standardów dostępności dla polityki spójności;
- Obowiązujące standardy dostępności w prawie krajowym;
- Co najmniej 20 aktywnych organizacji działających w obszarze dostępności;
- 20% projektów strategicznych SOR, w których realizowany jest komponent dostępności.

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Budżet: 120 mln zł

Jakie zaplanowano efekty?

W wyniku realizacji Programu do roku 2025: Przestrzeń będzie dostępna dla wszystkich

- Około 1 000 miejsc i budynków użyteczności publicznej, w których zniesiono bariery architektoniczne, techniczne i komunikacyjne;
- Systematyczna poprawa istniejącej infrastruktury i otoczenia (dworce, przystanki, parki, chodniki);
- Dostępne nowo budowane budynki użyteczności publicznej i mieszkalnictwa wielorodzinnego;
- Dostępne nowo zakupione autobusy i tramwaje;
- 100 gmin, w których poprawiono jakość przestrzeni publicznej (likwidacja barier);
- Dostępne strony internetowe wszystkich urzędów i instytucji;
- Dostępna dla wszystkich co najmniej połowa czasu antenowego w TV.

SYSTEM REALIZACJI

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację całego Programu jest Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju.

Za powierzeniem funkcji koordynacyjnej Ministerstwu przemawia fakt, iż zagadnienia związane z dostępnością nie mieszczą się w silosowym układzie żadnego z działów administracji rządowej. Z tego punktu widzenia Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju jako koordynujące politykę rozwoju i inwestycji w kraju, a jednocześnie zarządzający środkami funduszy europejskich (głównego źródła finansowania inwestycji) oraz posiadający w swym zakresie działania kompetencje w budownictwa, planowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, może zapewnić efektywną koordynację działań w zakresie dostępności.

Koordynacja realizacji Programu

Będzie zapewniona w ścisłym współdziałaniu z Pełnomocnikiem Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Rolą Pełnomocnika będzie zapewnienie, że Działania podejmowane w Programie będą odpowiadały na postulaty środowiska osób z niepełnosprawnościami, w tym ujęte w zobowiązaniach międzynarodowych jak Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Jednocześnie Pełnomocnik koordynuje prace nad przygotowaniem ujętej w SOR Strategii na rzecz osób niepełnosprawnych, której zakres jest szerszy niż kwestie dostępności, gdyż obejmuje szerokie kwestie społeczne takie jak rehabilitacja społeczna czy zawodowa. Współpraca MIiR i MRPiPS w tym zakresie zapewni pełną spójność działań przewidzianych do realizacji w obu dokumentach.

Zadania związane z koordynacją Programu obejmują:

- programowanie, to jest określanie obszarów wsparcia oraz zasad udzielania wsparcia,
- dokonywanie przeglądu Programu,
- organizowanie współpracy z poszczególnymi resortami, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami przedsiębiorców,
- a także monitorowanie realizacji Programu.

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Realizacja działań

W Programie wyszczególniono Działania przyczyniające się do jego realizacji w różnych obszarach, z uwzględnieniem dostępności. Realizacja tych Działań będzie następować na podstawie cyklicznie aktualizowanych Planów Wdrażania Działania opracowywanych przez instytucje odpowiedzialne za koordynację poszczególnych Działań w Programie.

Instytucje zaangażowane w realizację Programu to między innymi:

- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów;
- Wybrane ministerstwa (MEN, MZ, MNiSW, MRPiPS, MC, MI, MiR, MPiT, MSWiA, MKiDN, MSiT, MF) oraz jednostki podległe;
- Jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Urząd Transportu Kolejowego;
- Urząd Komunikacji Elektronicznej;
- Urząd Zamówień Publicznych;
- Główny Urząd Statystyczny;
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości;
- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji;
- Krajowi operatorzy usług i charakterze powszechnym (na przykład bankowe, ubezpieczeniowe, pocztowe, transportu, audiowizualne);
- Uczelnie i instytuty badawcze; · Przedsiębiorcy;
- Organizacje pozarządowe.

Finansowanie

Wartość inwestycji przyczyniających się do realizacji Programu wyniesie w perspektywie 2018-25 ok. 23 mld zł. Źródłami finansowania są fundusze europejskie, tzw. fundusze norweskie i EOG oraz publiczne środki krajowe (budżet państwa, środki jednostek samorządu terytorialnego, środki PFRON). Skala inwestycji jest duża, ale nie spowoduje istotnego obciążenia dla budżetu kraju czy samorządów gdyż Program został zaplanowany na kilka najbliższych lat. Impuls budżetowy z jakiego Polska korzysta w ramach europejskiej polityki spójności jest doskonałą okazją do zaprojektowania lepszego, bardziej przyjaznego otoczenia dla nas wszystkich.

Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie realizacji Programu pozwala na rzetelną ocenę stanu jego wdrożenia, a także zarządzanie zaplanowanymi w nim Działaniami. System monitorowania Programu opiera się na cyklicznej sprawozdawczości dotyczącej osiągniętych rezultatów wskazanych w treści dokumentu. Za koordynację procesu monitorowania Programu odpowiedzialne jest Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, natomiast w samym procesie uczestniczą wszystkie instytucje realizujące Działania określone w Programie.

Sprawozdania

Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego opracowuje coroczne sprawozdania z realizacji Programu na podstawie danych przekazanych przez instytucje realizujące poszczególne Działania. Sprawozdania są przekazywane do wiadomości Rady Ministrów. Sprawozdanie zawiera podstawowe informacje na temat stanu realizacji poszczególnych Działań oraz dane dotyczące wartości osiągniętych wskaźników i efektów. Sprawozdanie będą również wskazywać na ewentualne trudności we wdrażaniu zaplanowanych przedsięwzięć oraz wynikające z nich niezbędne zmiany. Informacje na temat problemów będą wykorzystywane do bieżącego zarządzania Programem. Minister właściwy ds. rozwoju regionalnego jest odpowiedzialny za opracowanie zakresu, sposobu i częstotliwości przekazywania danych sprawozdawczych.

Ewaluacja

Nie wcześniej niż po 2 latach realizacji Programu oraz po jego zakończeniu przeprowadzona zostanie ewaluacja Programu. Pierwsza ewaluacja ma na celu zidentyfikowanie potrzeby ewentualnych korekt w realizacji Programu, natomiast ewaluacja ex-post (po zakończeniu programu) ma na celu pokazanie wpływu realizacji Programu na poprawę dostępności w Polsce. Ewaluacja wskaże co udało się osiągnąć dzięki realizacji Programu, a co wymaga dalszych usprawnień.

Rezultaty

System wskaźników wykorzystany w Programie opiera się na systemie zarządzania przez rezultaty. Dla każdego Działania podmiot odpowiedzialny za jego koordynację przygotowuje wskaźniki realizacji Działania umieszczone w Planie Wdrażania Działania. W ten sposób pokazane zostaną bezpośrednie rezultaty wskazanych w Programie celów i zaplanowanych przedsięwzięć.

USTAWA z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Celem ustawy jest poprawa warunków życia i funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby. Ustawa jest kluczowym elementem rządowego programu „Dostępność Plus”, który rząd przyjął 17 lipca 2018 r. Rozwiązania przewidziane w projekcie ustawy realizują zapisy Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, zobowiązujące do zapewnienia takim osobom na równi z innymi obywatelami dostępu do różnych obiektów. Projekt ustawy powstał we współpracy ze środowiskiem osób niepełnosprawnych.

Kogo obowiązuje ustawa?

Sektor publiczny jest zobowiązany do zapewnienia **co najmniej minimalnej dostępności, która zagwarantuje dostępność podmiotu publicznego**. Podmiot publiczny zapewnia dostępność przez stosowanie uniwersalnego projektowania nowych rozwiązań lub racjonalnych usprawnień w usuwaniu istniejących barier.

Kto dba o przestrzeganie zapisów ustawy?

Za koordynację wdrażania ustawy odpowiedzialny jest **minister ds. rozwoju regionalnego** przy pomocy Rady Dostępności – organu opiniodawczo-doradczego w sprawach dostępności. Ponadto, każdy organ władzy publicznej (w tym administracji rządowej i samorządowej oraz kontroli państwowej i ochrony prawa), a także sądy i trybunały – wyznaczą co najmniej jedną osobę pełniącą funkcję **koordynatora ds. dostępności**.

Co nowego wprowadza ustawa?

Na podstawie ustawy utworzony został **Fundusz Dostępności**, którego celem będzie udzielanie wsparcia finansowego na dostosowanie budynków podmiotów publicznych oraz budynków mieszkalnictwa wielorodzinnego.

Ustawa przewiduje sankcje za brak realizacji zasady dostępności. Na podmioty publiczne, które nie spełnią minimalnych wymagań w zakresie dostępności, przysługiwane będzie **skarga na brak dostępności**.

W ustawie przewidziano nieobowiązkową **certyfikację** – służącą poprawie dostępności – dla podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych.

PRZEPISY, KTÓRE WEJDĄ W ŻYCIE W 2021 r.

Zlecenie lub powierzenie zadań przez podmioty publiczne (art. 4 ust. 3)

Od 20 września 2021 r. jeśli podmiot publiczny chce:

- zlecić lub powierzyć realizację zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych
- udzielić zamówienia publicznego

podmiotom innym niż podmioty publiczne, **musi określić w treści umowy** (na realizację / powierzenie zadań lub umowy dotyczącej realizacji zamówienia publicznego) **warunki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami** w zakresie zleczanych zadań publicznych lub zamówień publicznych. Warunki te muszą odnosić się do minimalnych wymagań w zakresie dostępności (art. 6).

Certyfikacja dostępności dla przedsiębiorców i NGO (art. 15- 28)

Podmioty publiczne muszą spełniać wymagania z art. 6. Ustawa przewiduje także mechanizm, dzięki któremu dostępność będą mogli potwierdzić chętni przedsiębiorstwa i NGO.

W II. kwartale 2021 r. planowane jest ogłoszenie przez ministra ds. rozwoju regionalnego naboru podmiotów certyfikujących dostępność. Podmioty wybrane w naborze będą wpisane do wykazu i uzyskają prawo do wydawania certyfikatów dostępności. Wykaz podmiotów uprawnionych do certyfikacji dostępności zostanie opublikowany w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa.

Raportowanie dostępności (art. 11)

Każdy podmiot publiczny musi do **31 marca 2021 r.**, a następnie co kolejne 4 lata, sporządzić krótki raport o stanie zapewniania swojej dostępności. Formularz raportu będzie dostępny na stronie BIP ministerstwa właściwego ds. rozwoju regionalnego od stycznia 2021 r. Wypełniony raport trzeba opublikować na stronie BIP danego podmiotu (urzędu, szkoły, domu kultury, spółki wodociągowej, zarządu dróg miejskich itp.) lub stronie internetowej (jeśli podmiot nie ma BIP) oraz przekazać do właściwego podmiotu, o którym mowa w art. 11 ust. 4 pkt 1 i 2 w wyznaczonych terminach.

Wnioski o zapewnienie dostępności i skarga na brak dostępności (art. 29-34)

Od 6 września 2021 r. każdy obywatel będzie mógł poinformować podmiot publiczny o braku jego dostępności w wymiarze architektonicznym i informacyjno – komunikacyjnym (opisanych w art. 6), Osoby ze szczególnymi potrzebami lub ich przedstawiciele ustawowi będą mogli także złożyć wnioski i skargi, o których mowa w rozdziale 4 ustawy.

Jeśli osoba ze szczególnymi potrzebuje zapewnienia dostępności aby załatwić swoją sprawę urzędową w danym podmiocie publicznym lub skorzystać z jego usług będzie mogła **złożyć wniosek o zapewnienie dostępności**.

Natomiast jeśli:

- pomimo wniesienia wniosku podmiot publiczny nie zapewni dostępności w przeciągu 14 dni i nie poinformuje, że potrzebuje na to więcej czasu,

- podmiot publiczny poinformuje, że potrzebuje więcej czasu, ale nie zapewni dostępności (ma maksymalnie 2 miesiące na zapewnienie dostępności),
- podmiot publiczny odmówi zapewnienia dostępności (nawet jeśli zapewni dostęp alternatywny)

będzie można złożyć **skargę na brak dostępności** do Prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Na wniesienie skargi osoba ze szczególnymi potrzebami ma **30 dni od upływu terminu**, w którym podmiot publiczny miał zapewniać dostępność po złożeniu ww. wniosku (14 dni, lub maksymalnie 2 miesiące). Wnosząc wniosek i skargę trzeba spełnić wymagania formalne np. podać dane kontaktowe, czy wskazać konkretne bariery, które utrudniły lub uniemożliwiły dostępność. Szczegółowe wymagania formalne opisano w art. 30 ust. 3 i art. 32 ust. 3 ustawy.

Koordinator do spraw dostępności

to nowa funkcja, wprowadzona przepisami ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zgodnie z art. 14 ustawy każdy organ władzy publicznej ma obowiązek wyznaczyć co najmniej jedną osobę pełniącą funkcję koordynatora do spraw dostępności. Koordynator powinien być opiekunem dostępności i rzecznikiem rozwiązań na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami oraz ułatwiać kontakt i dostęp do usług świadczonych przez dany podmiot publiczny.

Czym zajmuje się koordynator do spraw dostępności?

Zadania tej osoby to m.in.:

- wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do informacji o danym podmiocie i usługach jakie świadczy,
- tworzenie i wdrażanie planu na rzecz poprawy dostępności danej instytucji.

Koordynatorzy w większości podmiotów zaczęli wykonywać swoje zadania od 30 września 2020 r.

Zgodnie z ustawą nie wszystkie podmioty publiczne muszą wyznaczać koordynatora, ale Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej zachęca do tego jak najwięcej z nich. W zobowiązanych do tego podmiotach koordynatorzy powinni zostać powołani do 30 września 2020 r. - wiele instytucji już to zrobiło.

Rada Dostępności

Rada Dostępności to właśnie grupa ekspertów, reprezentujących różne środowiska a także organy władzy publicznej, które mogą wprowadzić dostępność jako zasadę do różnych polityk publicznych.

Najważniejsze zadania RD

- opiniowanie i doradztwo w procesie tworzenia aktów prawnych, w tym w szczególności Ustawy o dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
- przegląd obowiązujących przepisów prawa i rekomendowanie zmian wynikających z potrzeb w zakresie dostępności
- wyrażanie opinii i zajmowanie stanowisk w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz działań na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie dostępności

- przygotowywanie ekspertyz i analiz niezbędnych do realizacji działań zaplanowanych w Programie Dostępność Plus

Skład Rady

W skład Rady Dostępności zostali powołani reprezentanci różnych środowisk. Wśród nich są przedstawiciele administracji rządowej, samorządowej i trzeciego sektora, przedsiębiorcy, związkowcy oraz naukowcy. Członkowie Rady Dostępności to wybitni eksperci, którzy posiadają wiedzę oraz doświadczenie w zakresie dostępności, rozumieją potrzeby osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz znają rozwiązania, które najlepiej posłużą realizacji tych potrzeb. Wśród członków Rady są także osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności, które osobiście doświadczają barier w naszym otoczeniu i przestrzeni publicznej.

Partnerstwo na rzecz dostępności to zobowiązanie współpracy na rzecz realizacji założeń Programu Dostępność Plus. Celem jest, aby program był realizowany w szerokim partnerstwie z samorządami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i środowiskiem osób z niepełnosprawnościami oraz seniorami. Stąd właśnie wynika idea wspólnego przedsięwzięcia, jakim jest Partnerstwo na rzecz dostępności.

Sygnatariusze dokumentu kierują się ideą dostępności i równego traktowania oraz wspólnie dążą do wyrównania szans i dostępu wszystkich obywateli do otoczenia fizycznego, społecznego, kulturalnego, rekreacji, wypoczynku, sportu, opieki zdrowotnej, edukacji, pracy, transportu, informacji i środków komunikacji. Lista sygnatariuszy Partnerstwa na rzecz dostępności jest otwarta. Zachęcamy wszystkie zainteresowane podmioty do współpracy i podpisania dokumentu.

Dobre praktyki

Projekt Energia społeczna. Modele usług społecznych.

Projekt *Energia społeczna. Sieć Przedsiębiorstw Społecznych realizujących nowe modele usług w zakresie użyteczności publicznej* jest realizowany przez Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych w partnerstwie z Ogólnopolskim Związkiem Rewizyjnym Spółdzielni Socjalnych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Kluczowym celem projektu jest **opracowanie, przygotowanie do wdrożenia** oraz testowe wdrożenie wraz z ewaluacją 5 **modeli przedsiębiorstw społecznych** realizujących wybrane pakiety (wiązki) usług społecznych oraz usług związanych z rozwojem lokalnym. Opracowane modele zostaną upowszechnione w całej Polsce.

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zwiększenia profesjonalizacji przedsiębiorstw społecznych i budowania ich potencjału w świadczeniu kompleksowych usług na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych i ich rodzin (w tym opiekunów), osób starszych 60+ oraz ich rodzin.

Opracowane **opisy modeli usług społecznych** realizujące usługi społeczne w obszarach:

- opieka
- opieka wytchnieniowa
- opieka nad dziećmi (opieka przedszkolna)
- rehabilitacja

Ścieżka edukacyjna dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich

W Kielcach powstała w ramach Kieleckiego Budżetu Obywatelskiego na 2020 rok ciekawa inicjatywa – „Tor do nauki jazdy dla ludzi na wózkach inwalidzkich”. To kolejny przykład zrealizowanego ciekawego projektu na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Dzięki ścieżce edukacyjnej, osoby na wózkach mogą trenować niełatwe poruszanie się po różnego rodzaju nawierzchniach czy pokonywać zjazdy lub innego rodzaju przeszkody.

Dostępność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

W czerwcu 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przystąpił do grona Partnerów na rzecz dostępności. ZUS od lat prowadzi działania na rzecz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. W ślad za przystąpieniem do „Partnerstwa na rzecz dostępności” ruszyły w ZUS kolejne intensywne działania w tym zakresie.

Z uwagi na strategiczne znaczenie Zakładu w obszarze zabezpieczenia społecznego, zadania względem poprawy dostępności miały kompleksowy charakter. W niecały miesiąc po podpisaniu „Partnerstwa na rzecz dostępności” na poziomie Centralnym działa już koordynator ds. dostępności oraz zespół ekspertów ZUS ds. dostępności, natomiast na poziomie regionalnym wyznaczono 43 regionalnych koordynatorów ds. dostępności.

Baza miejsc z pętlami indukcyjnymi

Pętla indukcyjna to wsparcie dla osób z aparatami słuchowymi i implantami ślimakowymi. Dzięki pętli takie osoby mogą lepiej słyszeć i rozumieć mowę – zwłaszcza w miejscach publicznych.

Co ważne, strona tuzozesz.pl stanowi **bazę miejsc** dysponujących pętlami indukcyjnymi, do której można dołączyć, aby pokazać, że dane miejsce jest przyjazne osobom, które korzystają z aparatów lub implantów.

Broomee - Platforma Mobilności do transportu zbiorowego na życzenie

Broomee to platforma do transportu zbiorowego na życzenie dedykowana m.in. transportowi publicznemu. Jej zastosowanie z powodzeniem sprawdzi się przy uzupełnianiu codziennego transportu publicznego, na obszarach o mniejszym zagęszczeniu (tereny podmiejskie), czy w transporcie nocnym. Rozwiązanie przyczynia się także do swobodnego **poruszania się osób z dysfunkcjami ruchu w ramach transportu „door-to-door”** (od drzwi do drzwi). Możliwe jest też jej zastosowanie w innych sektorach, takich jak np. transport uczniów, pracowników, czy ich dzieci w ciągu różnych aktywności w ciągu dnia.

Dobre praktyki z zakresu dostępności cyfrowej: Zalecenia WCAG2.1 dla redaktora stron internetowych

WCAG 2.1 to standard konstruowania witryn internetowych i zarządzania ich treścią określający w jakim stopniu strona internetowa powinna być przystosowana i dostępna dla osób niepełnosprawnych. W szczególności ujednolicona zgodnie z ustalonymi wzorami jakość czcionki, kontrast strony, opisy elementów graficznych, opisy pól formularzy i wyszukiwarek, poprawny kod źródłowy i wiele innych elementów stron www. Spełnienie standardu WCAG 2.1 daje pewność, że strona internetowa jest w pełni dostosowana dla osób niepełnosprawnych, przejrzysta dla każdego odbiorcy, w tym dla osób wykluczonych cyfrowo.

Dobre praktyki obsługi osób z niepełnosprawnościami na kolei

Urząd Transportu Kolejowego przygotował przewodnik prezentujący przykłady dobrych praktyk w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami na kolei, który ma za zadanie uwrażliwić wszystkich pracowników – w szczególności mających bezpośredni kontakt z klientem – na różnorodność potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup pasażerów.

Dodatkowo wydano broszurę autorstwa UTK, która w łatwy w odbiorze sposób przedstawia kwestie poruszane w przewodniku.

Lasy Państwowe dbają o informacje dla OzN

Lasy Państwowe przygotowały tłumaczenie na język migowy opis planu wycieczki w Bieszczady. To pierwsza z 12 zaplanowanych realizacji, które będą systematycznie dodawane i publikowane.

Platforma ABCsenior.com na czas epidemii

W trosce o zdrowie i bezpieczeństwo seniorów podczas trwającej epidemii koronawirusa, Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej uruchomił Centrum Informacji dla Seniorów w postaci platformy pod nazwą ABCsenior.com.

Platforma zawiera m.in. wykaz najważniejszych telefonów, mapę szpitali zakaźnych czy wyszukiwarkę nieodpłatnej pomocy lokalnej dla seniorów oraz inne przydatne i ważne informacje.

Portal dedykowany jest seniorom, ale też młodszemu pokoleniu, aby czerpały wiedzę, jak pomagać osobom starszym.

Pierwszy budynek mieszkalny w Polsce z certyfikatem "Obiekt bez barier"

Holm House jest pionierskim projektem, budowanym zgodnie z normami certyfikacji „Obiektu bez barier”. Do tej pory certyfikat otrzymało ponad sto obiektów architektonicznych, m.in. Pałac Prezydencki w Warszawie oraz Lotnisko Chopina w Warszawie. Holm House to pierwszy certyfikowany budynek mieszkalny w Polsce.

Karta wspierająca głuchego kierowcę. Kontakt Głuchych z Policją

Każdy policjant w swojej pracy zawodowej spotkał się albo spotka z osobą z niepełnosprawnością. Musi wtedy być przygotowany do specyfiki takiej sytuacji. Aby obsłużyć osobę z niepełnosprawnością profesjonalnie i jednocześnie taktownie - policjant powinien wiedzieć na czym polegają określone dysfunkcje, jakie wynikają z nich potrzeby oraz jakie są możliwe formy pomocy.

Dla ułatwienia na przykład kontaktu niesłyszącego kierowcy z policjantem opracowano **obrazkową kartę komunikacji**. Ma stanowić ułatwienie w komunikacji podczas opisu zdarzenia na drodze lub w czasie rutynowej kontroli drogowej.

To tylko niektóre przykłady dobrych praktyk wdrożonych w ramach Programu Dostępność Plus.

Multimedia

Video-poradniki

Dostosowanie instytucji/usług publicznych do potrzeb osób z problemami zdrowia psychicznego (wersja z tłumaczeniem PJM)

<https://www.youtube.com/watch?v=VlgVPJQpPM&t=2s>

Dostosowanie instytucji/usług publicznych do potrzeb osób z problemami zdrowia psychicznego (wersja z audiodeskrypcją i tłumaczeniem PJM)

<https://www.youtube.com/watch?v=zce-7FeFVPo>

3. Dostosowanie instytucji/usług publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną (wersja z audiodeskrypcją)

https://www.youtube.com/watch?v=P_QFdDeKfr4

Jak dostosować instytucję i usługi publiczne do potrzeb osób w spektrum autyzmu? (wersja z napisami i tłumaczeniem PJM)

<https://www.youtube.com/watch?v=xpvnmP0aT-E>

Jak każdy z nas może dbać o dostępność?

Zasady postępowania w kontakcie z osobą z niepełnosprawnością ruchu

Jeżeli w Twoim miejscu pracy pojawiła się osoba z niepełnosprawnością ruchu:

- **zapytaj, czy możesz pomóc** i podprowadź ją do stanowiska obsługi, stolika, gabinetu itp.;
- **informuj jasno i precyzyjnie, w jaki sposób można wejść/wjechać na wózek** itp., a następnie gdzie można usiąść lub podjechać w taki sposób, aby rozmowa była prowadzona w komfortowych warunkach;
- **zapytaj, czy pomóc** ze sprzętem umożliwiającym poruszanie się, **nie dotykaj tego sprzętu bez uprzedniego zapytania** i uzyskania zgody;
- pamiętaj, o ograniczonym polu zasięgu wzroku osoby na wózku (od 80 – 110 cm wysokości) i utrzymuj stosowną odległość oraz wysokość, aby nie sprawiać dyskomfortu.

Co możesz zrobić, by lepiej się komunikować?

Podczas komunikacji z osobami z niepełnosprawnością słuchu lub mowy:

- wykaż się taktem i cierpliwością;
- dbaj o utrzymanie kontaktu wzrokowego, nie odwracaj głowy w trakcie wypowiedzi;
- wypowiadaj się w sposób naturalny bez przesadnej artykulacji i podnoszenia tonu wypowiedzi;
- nie zasłaniaj ust ręką ani nie pochylaj głowy;
- odśłoń włosy zasłaniające twarz, w razie potrzeby skorzystaj z alternatywnych kanałów komunikacji;
- zadbaj o komfort akustyczny – nie przekazuj ważnych informacji w momencie, gdy jest głośno, panuje harmider np. pracuje głośna drukarka, dzwoni telefon, obok toczy się głośna rozmowa;
- na koniec kontaktu upewnij się, że najważniejsze ustalenia podczas rozmowy zostały dobrze zrozumiane;

Podczas komunikacji z osobą niewidomą lub słabowidzącą:

- **pomyśl, że rozmówca nie widzi dokumentów, które widzisz Ty** - musisz ustalić jaka forma dokumentacji będzie najwygodniejsza dla rozmówcy - obecnie najczęściej jest to **forma elektroniczna**.
- **ustal formę komunikacji i sposób przekazania dokumentów** - o ile to możliwe przekaz dokumenty wcześniej przed spotkaniem – daj osobie czas na zapoznanie się z nimi;
- **pamiętaj o alternatywnej formie podpisu** dla osoby z niepełnosprawnością wzroku, lub zadbaj o ramkę pozwalającą na bardziej precyzyjne wskazanie pola do podpisu;
- **zadbaj o oświetlenie, odpowiednie kontrasty i duże napisy**, a także dostępność lupy dla osób niedowidzących np. na stanowiskach obsługi;

- **unikaj powierzchni wielokolorowych**, ponieważ na takich powierzchniach trudniej jest dostrzec przedmioty;
- **pozволь na wprowadzenie psa przewodnika i zadbaj o jego komfort** (zapewnij miskę).

Podczas komunikacji z osobą z niepełnosprawnością intelektualną:

- zachowaj **bezpośredni kontakt** co ułatwi komunikację;
- używaj prostych **zdąń pojedynczych**;
- nie używaj języka dziecinnego oraz **nie traktuj osoby z niepełnosprawnością intelektualną z pobłażliwością**;
- zadawaj na tyle **proste pytania**, żeby można było udzielić odpowiedzi jednym lub kilkoma słowami albo skinieniem głowy;
- dziel długie wypowiedzi na krótsze części, a po każdej z nich upewnij się czy rozmówca prawidłowo ją zrozumiał;
- **dostosuj tempo wypowiedzi i słownictwo** do indywidualnych potrzeb;
- **powtarzaj najważniejsze informacje**;
- **spróbuj zobrazować wypowiedź ilustracją** lub odręcznym rysunkiem;
- **nie wywieraj presji** czasu ani miejsca;
- jasno określ, **co trzeba zrobić z daną informacją**, np. proszę zapamiętać, przekazać rodzinie;
- **mów wprost do osoby** z niepełnosprawnością intelektualną, a nie do jej asystenta.

